

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena instytucjonalna)

**Na Wydziale Kształtowania Środowiska i Rolnictwa
Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
dokonanej w dniach 17 – 19 grudnia 2012 r.**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący:

prof. dr hab. Michał Kozakiewicz, członek PKA;

członkowie:

prof. dr hab. Małgorzata Zalewska – ekspert PKA;

prof. dr hab. Antoni Buraczewski – ekspert PKA;

prof. dr hab. Stanisław Kondracki – ekspert PKA ds. jakości;

mgr Beata Sejdak – ekspert PKA ds. formalno-prawnych;

dr hab. inż. Jeremi Królikowski – przedstawiciel pracodawców, ekspert PKA, członek PKA;

mgr Olga Martyna Koper – przedstawiciel doktorantów (KRD), ekspert PKA;

Monika Narloch – przedstawiciel Parlamentu Studentów RP, ekspert PKA

Informacja o wizytacji i jej przebiegu

Wizytacja na Wydziale Kształtowania Środowiska i Rolnictwa Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w ramach oceny instytucjonalnej odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2012/2013. Wizytacja instytucjonalna na tym Wydziale odbyła się po raz pierwszy. Spełnienie wymogów określonych w § 6 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. w sprawie warunków oceny programowej i oceny instytucjonalnej nastąpiło m.in. w wyniku otrzymania pozytywnych ocen jakości kształcenia na kierunkach „architektura krajobrazu” Uchwałą Prezydium PKA Nr 233/2007 z dnia 12.04.2007 r., „rolnictwo” Uchwałą Prezydium PKA Nr 323/2008 z dnia 29.05.2008 r., „ochrona środowiska” Uchwałą Prezydium PKA Nr 580/2009 z dnia 01.07.2009 r., „ogrodnictwo” Uchwałą Prezydium PKA Nr 842/2010 z dnia 02.09.2010 r.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny PKA. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię Raportu Samooceny, a także dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, oceny zaplecza naukowo-dydaktycznego, jak również spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału oraz pozostałymi interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Podczas spotkania Zespołu Oceniającego dokonano ostatecznej weryfikacji harmonogramu przebiegu wizytacji oraz przydziału zadań poszczególnych ekspertów. Zespół podzielił się także wstępnie dostrzeżonymi uwagami.

Wizytacja w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie rozpoczęła się od spotkania z Władzami Uczelni oraz Wydziału podczas którego ze strony Zespołu Oceniającego przedstawiono cel wizyty, charakterystykę oceny instytucjonalnej, zakres spraw będących przedmiotem oceny poszczególnych członków Zespołu oraz ich rolę w dokonywanej ocenie. Dalszy przebieg wizytacji odbywał się zgodnie z ustalonym

harmonogramem. W trakcie wizytacji Zespół Oceniający odbył spotkania z interesariuszami wewnętrznymi: studentami, doktorantami, pracownikami Wydziału naukowo-dydaktycznymi, administracyjno-technicznymi oraz interesariuszami zewnętrznymi: pracodawcami będącymi przedstawicielami rynku pracy. W trakcie pobytu odbyły się także spotkania z Kierownikami studiów doktoranckich i podyplomowych, z osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, a także indywidualne spotkania z Dziekanem, Prodziekanami, osobami odpowiedzialnymi za prowadzenie kierunków studiów, za badania naukowe, przedstawicielem Samorządu Studentów i Doktorantów, przeprowadzono także wizytację bazy dydaktycznej i socjalnej wykorzystywanej w procesie dydaktycznym. Eksperti Zespołu Oceniającego wielokrotnie wymieniali swoje uwagi dotyczące pozyskanych informacji, pozostały czas wykorzystywano na pracę własną członków Zespołu. Przed zakończeniem wizyty dokonano wstępnych podsumowań przydzielonych zadań, sformułowano uwagi i zalecenia o których Przewodniczący Zespołu poinformował władze Uczelni oraz Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków Zespołu Oceniającego.

1. Strategia realizowana przez jednostkę *

Wydział Kształtowania Środowiska i Rolnictwa Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie pod obecną nazwą funkcjonuje dopiero od roku 2000, jednak jego początki sięgają roku 1950, kiedy to została powołana Wyższa Szkoła Rolnicza w Olsztynie. Jednym z pierwszych wydziałów tej nowo powołanej Uczelni był Wydział Rolny, który od roku 1958 funkcjonował jako Wydział Rolniczy, a następnie jako Wydział Rolnictwa i Kształtowania Środowiska (od roku 1997). Od początku jego istnienia zarówno badania naukowe jak też działalność dydaktyczna koncentrowały się wokół zagadnień z zakresu szeroko rozumianych nauk rolniczych – teoretycznych podstaw i praktyki nowoczesnego rolnictwa, a oferta dydaktyczna Wydziału była wciąż doskonalona i wielokrotnie rozszerzana o nowe kierunki studiów; zawsze też Wydział odgrywał znaczącą rolę w strukturze i funkcjonowaniu Uczelni. Przedmiotem dumy pracowników (co mocno podkreślali na spotkaniu z Zespołem Oceniającym) jest fakt, że dynamiczny rozwój badań naukowych i oferty dydaktycznej ich Wydziału przyczyniał się do powstawania w Uczelni nowych Wydziałów – Mechanicznego, Zarządzania i Biologii, których zaczątki tworzyły się właśnie na Wydziale Kształtowania Środowiska i Rolnictwa. Obecnie o mocnej pozycji Wydziału świadczy pierwsza (najwyższa) kategoria, jaką uzyskał on w ostatniej ocenie parametrycznej jednostek naukowych. Aktualna liczba studentów Wydziału, którzy stanowią na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych 5,8 % ogółu studentów kształcących się w Uczelni i uczestników studiów doktoranckich, którzy stanowią 13 % ogółu doktorantów nie jest może zbyt wielka, jednak wysokie notowania absolwentów Wydziału na lokalnym rynku pracy podkreślają także obecnie znaczące miejsce ocenianego Wydziału w macierzystej Uczelni i w regionie.

Tabela nr 1 Liczba osób kształcących się w Uczelni i ocenianej jednostce

Forma kształcenia	Liczba studentów		Liczba uczestników studiów doktoranckich		Liczba słuchaczy studiów podyplomowych	
	uczelni	jednostki	uczelni	jednostki	uczelni	jednostki
studia stacjonarne	22628	1438	613	82	1474	19
studia niestacjonarne	7625	317	16	-		
RAZEM:	30253	1755	629	82	1474	19

* - numeracja punktów odpowiada numerom *kryteriów głównych*, a podpunktów – numerom *kryteriów szczegółowych* określonym w Części II Załącznika do Statutu PKA pt. Kryteria oceny instytucjonalnej

1) Aktualna strategia Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie została zatwierdzona Uchwałą Senatu Nr 550 z dnia 17 grudnia 2010 r. „*W sprawie przyjęcia dokumentu p.n. Strategia Rozwoju Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie na lata 2010-2020*”. Treść misji Uczelni zawarta w ww. Uchwale została następnie zmieniona Uchwałą Senatu Nr 55 z dnia 26 października 2012 r. Z kolei strategia Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa UW-M na lata 2011-2020 została przyjęta i wprowadzona w życie Uchwałą Rady Wydziału Nr 422 na posiedzeniu w dniu 16 czerwca 2011 r.

Formułując aktualną strategię rozwoju UW-M w Olsztynie jako punkt wyjścia wzięto pod uwagę stan aktualny Uczelni w zakresie struktury, sytuacji kadrowej, bazy materialnej, finansów i źródeł pozyskiwania środków, a także działalności dydaktycznej i naukowo-badawczej, co pozwoliło na dokonanie poprawnej analizy możliwości rozwojowych. Na tej podstawie wytypowane zostały strategiczne, priorytetowe obszary w dalszym rozwoju Uczelni wyrażone jako jej wizja do roku 2020. Do najważniejszych z nich zaliczyć można m.in.:

- w dziedzinie dydaktyki – utrwalanie pozycji Uczelni w czołówce uniwersytetów krajowych, ciągle poszerzanie oferty dydaktycznej na różnych poziomach kształcenia o nowe kierunki i specjalności wynikające z potrzeb życia gospodarczego i społecznego, aktywne uczestnictwo w europejskim i światowym życiu akademickim ze szczególnym uwzględnieniem rozwijania współpracy z uczelniami z krajów Europy Wschodniej. Jako cel nadrzędny wymienione zostało tworzenie i doskonalenie „...*atrakcyjnej oferty edukacyjnej i wysokiego poziomu kształcenia...*” poprzez „...*permanentną ewaluację procesu i jakości kształcenia...*”;
- w dziedzinie badań i rozwoju kadr naukowych – dążenie do realizacji badań naukowych cechujących się wysokim poziomem innowacyjności i jakości, powiązanych z praktyką gospodarczą i społeczną tak, by Uczelnia stała się „...*rozpoznawalną wśród krajowych i światowych ośrodków naukowych jako uczestnik różnorodnych programów badawczych i osiągnięć naukowych o znaczeniu ponadregionalnym*”;
- w dziedzinie organizacji i funkcjonowania – doskonalenie sprawności zarządzania Uczelnią w celu zapewnienia jak najlepszych warunków do realizacji badań i prowadzenia dydaktyki według najwyższych standardów;

- w dziedzinie kontaktów z otoczeniem społeczno-gospodarczym - dążenie do odgrywania coraz większej roli „...w życiu społecznym i gospodarczym regionu i kraju jako ośrodek kulturotwórczy oraz miejsce świadczenia usług naukowo-badawczych i edukacyjnych...”, a także przyczynianie się do budowania dobrego wizerunku miasta Olsztyna i całego regionu.

W strategię rozwoju Uczelni doskonale wpisują się misja i strategia rozwoju ocenianego Wydziału, w której silnie akcentuje się „...wsparcie zrównoważonego rozwoju regionu i kraju poprzez rozwój intelektualny pracowników i studentów oraz transfer zdobytej wiedzy do otoczenia społeczno-gospodarczego...”. Główne cele strategiczne Wydziału, to: (1) wzmocnienie pozycji na rynku usług dydaktycznych, (2) poprawa prestiżu naukowo-badawczego, (3) rozszerzanie udziału w życiu społeczno-gospodarczym regionu i kraju, (4) dążenie do rozwoju bazy dydaktyczno-badawczej. Strategia Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa jest zatem uszczegółowieniem strategii i misji Uczelni z zachowaniem pełnej z nią spójności, a na uwagę zasługują zapisy dotyczące współpracy pracowników naukowo-dydaktycznych i studentów z przyszłymi pracodawcami oraz kształcenie z uwzględnieniem potrzeb społeczeństwa w rozwijającej się gospodarce kraju i regionu. Długofalowy plan rozwoju ocenianego Wydziału jest więc spójny z priorytetowymi celami Uczelni i regionu i jest wynikiem przemyślanej koncepcji rozwojowej na najbliższe lata.

2). Na Wydziale Kształtowania Środowiska i Rolnictwa UW-M w Olsztynie wypracowana została spójna koncepcja kształcenia na wszystkich rodzajach (stacjonarne, niestacjonarne) i poziomach studiów (pierwszego, drugiego, trzeciego stopnia, studia podyplomowe), dobrze wpisana w realizowaną tematykę badawczą i zgodna z głównymi celami strategicznymi Jednostki. Prowadzone na Wydziale kierunki kształcenia studentów – „architektura krajobrazu”, „ochrona środowiska”, „ogrodnictwo”, „rolnictwo”, a od niedawna także „leśnictwo”, jak też studia doktoranckie z zakresu dyscyplin „agronomia” oraz „ochrona i kształtowanie środowiska” i podyplomowe z zakresu „produkcji rolniczej i ogrodniczej” integrują niemal wszystkie dziedziny nauk rolniczych i znakomicie wpisują się zarówno w misję Uczelni jak i strategię Wydziału. Studia doktoranckie i podyplomowe – ściśle powiązane z prowadzonymi kierunkami studiów I i II stopnia – są odpowiedzią na bieżące potrzeby nauki o nowoczesnym rolnictwie i praktyki gospodarczej. Koncepcja kształcenia na ocenianym Wydziale jest więc ściśle związana z prowadzoną działalnością naukowo-badawczą i wynika ze strategicznych celów Wydziału obejmujących m.in. atrakcyjną ofertę kształcenia przygotowującą do elastycznego funkcjonowania absolwentów na rynku pracy, a także spójność badań naukowych, dydaktyki i rozwoju kadry.

3) Zarówno strategia Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie jak i przyjęta koncepcja kształcenia świadczą, że jednostka znakomicie postrzega swoje miejsce na mapie edukacyjnej regionu i kraju. Wart podkreślenia jest tu fakt, że strategia Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego i strategia ocenianego Wydziału jest zbieżna ze strategią rozwoju miasta Olsztyna i regionu, na co zwrócił uwagę obecny na spotkaniu Zespołu Oceniającego z interesariuszami zewnętrznymi wysoki rangą przedstawiciel lokalnych władz samorządowych. Rozwijanie udziału jednostki w życiu społeczno-gospodarczym regionu jest jednym z ważniejszych celów zapisanych w jej misji. Powyższa wizja oraz wyznaczone cele strategiczne wskazują, że Wydział dąży do spełniania wiodącej roli w gronie wszystkich Uczelni przygotowujących kadry dla szeroko rozumianej gospodarki rolnej w regionie i ma świadomość wartości swoich związków z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

4) W tworzeniu strategii Wydziału uczestniczyli interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni, choć udział tych ostatnich nie miał charakteru formalnego. Udział studentów realizował się

poprzez ich uczestnictwo w Wydziałowej Komisji Dydaktycznej, doktoranci swój udział w tworzeniu strategii Wydziału oceniają jako niewielki.

Proces kształtowania oferty edukacyjnej i budowanie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym Wydziale ma charakter ciągły i realizuje się dzięki zaangażowaniu zarówno interesariuszy zewnętrznych, jak i różnych grup interesariuszy wewnętrznych. Udział w tym procesie interesariuszy zewnętrznych przybrał formalną postać dzięki powołaniu Uchwałą Nr 449 Rady Wydziału z dnia 15 września 2011 r. Społecznej Rady Konsultacyjnej, w skład której weszli wybrani przedstawiciele instytucji zewnętrznych oraz władz samorządowych. Do zadań Rady należy m.in. opiniowanie programów studiów i zakresu treści przedmiotów, a także wspomaganie realizacji praktyk studenckich. Władze Wydziału zasięgają także opinii lokalnych podmiotów gospodarczych sfery agrobiznesu w kwestiach związanych z oceną poziomu przygotowania absolwentów do wykonywania pracy zawodowej. Konsultacje te służą działaniom zmierzającym do poprawy programów i efektów nauczania. Interesariusze wewnętrzni uczestniczą w procesie realizacji strategii jednostki i budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia poprzez udział w organach wewnętrznych Wydziału (Rada Wydziału, odpowiednie Komisje itp.), a także poprzez udział w systemie oceny procesu nauczania, w tym poprzez ankiety studenckie i okresowe oceny pracowników naukowo-dydaktycznych oraz hospitacje zajęć. Z rozmowy z doktorantami wynika, że władze wizytowanej jednostki nie zaangażowały tej grupy interesariuszy wewnętrznych w proces formułowania strategii Wydziału. Jedynie doktorant, który jest członkiem Rady Wydziału, brał udział w zatwierdzaniu strategii. Z kolei przedstawiciele studentów zostali włączeni w proces formułowania i realizacji strategii Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa. Przewodniczący Wydziałowej Rady Samorządu Studentów był obecny na spotkaniach Komisji ds. Rozwoju i Finansów zajmującej się tworzeniem strategii. Przedstawiciele studentów uczestniczyli również aktywnie w posiedzeniach Rady Wydziału, podczas których omawiano wyzwania strategiczne jakie stoją przed Jednostką.

Znaczenie jakości kształcenia Władze jednostki podkreśliły w Raporcie Samooceny w przeprowadzonej analizie SWOT, w której do mocnych stron zaliczyły m.in.: znaczne zasoby kadrowe pracowników samodzielnych i dynamiczny wzrost liczby osób ze stopniem doktora habilitowanego, dobre wyposażenie laboratoriów w nowoczesny sprzęt, rozwiniętą współpracę naukową i dydaktyczną w ramach projektów międzynarodowych, a także szeroką i różnorodną ofertę dydaktyczną dobrze lokującą absolwentów na lokalnym rynku pracy. Na podstawie przeprowadzonych rozmów z władzami Wydziału oraz podstawowymi interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi można stwierdzić iż strategia rozwoju Wydziału jest efektem współpracy wszystkich tych grup interesariuszy i uwzględnia wszystkie najważniejsze aspekty działalności ocenianej jednostki.

Ze względu na dość krótki okres obowiązywania strategii trudno jest precyzyjnie ocenić stopień jej realizacji. Obserwacje poczynione podczas wizytacji Zespołu Oceniającego oraz rozmowy przeprowadzone podczas wizytacji pozwalają jednak stwierdzić, że jednostka założone cele już z powodzeniem realizuje.

Załącznik nr 3 Informacja o kierunkach studiów prowadzonych w jednostce oraz wynikach dotychczasowych ocen jakości kształcenia

Załącznik nr 4 Informacja o studiach doktoranckich i podyplomowych prowadzonych w jednostce oraz o uprawnieniach do nadawania stopni naukowych, w zakresie których nie są prowadzone studia doktoranckie

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego²: wyróżniająco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) W strategii Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa na szczególną uwagę zasługują zapisy dotyczące współpracy pracowników naukowo-dydaktycznych i studentów z przyszłymi pracodawcami oraz kształcenie z uwzględnieniem potrzeb społeczeństwa w rozwijającej się gospodarce kraju i regionu. Długofalowy plan rozwoju ocenianego Wydziału jest spójny z priorytetowymi celami Uczelni i regionu i jest wynikiem przemyślanej koncepcji rozwojowej na najbliższe lata.
- 2) Koncepcja kształcenia na ocenianym Wydziale jest ściśle związana z prowadzoną działalnością naukowo-badawczą i wynika z jego strategicznych celów obejmujących m.in.: atrakcyjną ofertę kształcenia przygotowującą do elastycznego funkcjonowania absolwentów na rynku pracy, a także spójność badań naukowych, dydaktyki i rozwoju kadry.
- 3) Wyznaczone cele strategiczne wskazują, że Wydział dąży do spełniania wiodącej roli w gronie wszystkich Uczelni przygotowujących kadry dla szeroko rozumianej gospodarki rolnej w regionie i ma świadomość wartości swoich związków z otoczeniem społeczno-gospodarczym, bardzo dobrze więc postrzega swoje miejsce na mapie edukacyjnej regionu i kraju.
- 4) Strategia rozwoju Wydziału jest efektem współpracy wszystkich grup interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych i uwzględnia wszystkie najważniejsze aspekty działalności ocenianej jednostki.

2. Skuteczność stosowanego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

1) Formalno-prawną podstawę zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie stanowi Uchwała Nr 355 Senatu z dnia 26 lutego 2010 r. „*W sprawie wprowadzenia Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia*” oraz Zarządzenie Nr 10 Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 26 lutego 2010 roku „*W sprawie zasad funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie*”. W dokumentach tych określono zasadnicze cele i procedury związane z wprowadzaniem i funkcjonowaniem Systemu na poziomie Uczelni oraz wydziałów. W § 1 Uchwały Nr 355 wskazano priorytety w zakresie jakości kształcenia, które obejmują m.in. zapewnienie łączności nauczania z badaniami naukowymi, powiązanie obszarów kształcenia z potrzebami społecznymi, zwiększenie podmiotowości studentów i doktorantów w procesie kształcenia oraz podnoszenie jakości procesu dydaktycznego. Elementami przyjętego systemu są misja i polityka jakości Uniwersytetu, które określają cele, strategię zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia, instytucjonalne umocowanie i strukturę organizacyjną, dokumenty jakości kształcenia oraz procedury doskonalenia jakości kształcenia, w tym system badań ankietowych.

Na podstawie Uchwały Nr 355 Senatu i Zarządzenia Nr 10 Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie powołano Uczelniany Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia. W skład Zespołu wchodzi: przewodniczący, nauczyciele akademicy (po jednym z każdego wydziału), przedstawiciel jednostek ogólnouczelnianych lub międzywydziałowych, dwóch studentów wskazanych przez Radę Uczelnianą Samorządu Studenckiego, jeden doktorant wskazany przez Radę Uczelnianą Samorządu Doktorantów oraz przedstawiciel jednostki administracyjnej Uniwersytetu, której zakres działania obejmuje prowadzenie kontroli i audytów. Członków Uczelnianego Zespołu powołuje Rektor na okres kadencji organów Uniwersytetu. Za funkcjonowanie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w Uczelni odpowiedzialny jest Prorektor ds. kształcenia

Z przedstawionych dokumentów i informacji wynika, że w ramach funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia ocenie i analizie poddawane być winny wszystkie elementy procesu dydaktycznego, a w szczególności: dobór i zapewnienie jakości kadry dydaktycznej, przygotowanie kryteriów kwalifikacyjnych, w tym ustalanie

limitów przyjęć na kierunki studiów i dyscypliny naukowe, opracowanie, aktualizacja planów studiów i programów kształcenia, prowadzenie dokumentacji przebiegu studiów (immatrykulacja – zaliczanie semestru), krajowe i zagraniczne programy mobilności studentów i doktorantów, zasoby do nauki oraz środki wsparcia dla studentów, przygotowanie i wykonanie pracy dyplomowej oraz złożenie egzaminu dyplomowego, ocenianie studentów, systemy informacyjne i publikowanie informacji. Elementem Uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia i jego podstawowym narzędziem są badania ankietowe obejmujące swoim zakresem społeczność akademicką, absolwentów Uniwersytetu oraz opinie interesariuszy zewnętrznych.

W celu koordynacji działań związanych z wprowadzeniem i funkcjonowaniem systemu jakości kształcenia w jednostkach ogólnouczelnianych i międzywydziałowych oraz na wydziałach powołano Zespoły ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia. Ich skład określa odpowiednio kierownik jednostki ogólnouczelnianej bądź międzywydziałowej oraz dziekan Wydziału. Zgodnie z § 5 Zarządzenia nr 10 Rektora, w skład Wydziałowego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia wchodzi: przewodniczący, przedstawiciele nauczycieli akademickich, przedstawiciel studentów, wskazany przez Radę Uczelnianą Samorządu Studenckiego oraz przedstawiciel doktorantów, wskazany przez Radę Uczelnianą Samorządu Doktorantów. Członkowie Zespołu powoływani są na okres kadencji organów Uczelni.

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa jest częścią Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia Uczelni. Na Wydziale Kształtowania Środowiska i Rolnictwa powołano Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia (uchwała Rady Wydziału nr 9 z dnia 20 września 2012 r.). Zespół liczy 9 osób, a w jego skład wchodzi nauczyciele akademicy oraz przedstawiciele studentów i doktorantów. Do obowiązków Zespołu należy sporządzenie sprawozdań z audytów oceny własnej, stanowiące jednocześnie raport z ewaluacji jakości kształcenia. Zakres tych sprawozdań obejmować powinien m.in. analizę SWOT jednostki w zakresie kształcenia, omówienie wyników badań ankietowych oraz plany i harmonogram działań naprawczych. Przyjęto, że sprawozdania te będą jawne oraz przewidziano obowiązek ich publikacji na stronach internetowych.

Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia działający w poprzedniej kadencji (powołany uchwałą Rady Wydziału nr 5 z dnia 18 września 2008 r.) opracował ogólne zasady monitorowania jakości procesu dydaktycznego oraz tryb postępowania w obszarach związanych z procesem dydaktycznym i jakością kształcenia (Protokół z posiedzenia Rady Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa z dnia 21 stycznia 2010 r.). Opracowane tryby wdrażania polityki zarządzania jakością kształcenia na Wydziale zawierają szczegółowe wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za sformułowane zadania.

Podstawę funkcjonowania, Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia na Wydziale, stanowi struktura organizacyjna Wydziału. Kluczową rolę ogrywają w niej Dziekan i Rada Wydziału. Do kompetencji władz dziekańskich należy koordynacja i nadzór nad wszystkimi działaniami związanymi z organizacją procesu dydaktycznego, w tym w szczególności: współpraca z samorządem studenckim w zakresie organizacji i przeprowadzania ankietyzacji oraz wyznaczenia opiekunów roku, współpraca z kierownikami katedr w zakresie dokonywania oceny pracowników i hospitacji zajęć dydaktycznych oraz analizy jej wyników, informowanie Rady Wydziału o wynikach ankietyzacji pracowników, przygotowanie propozycji instrumentów dotyczących jakości kształcenia. Rada Wydziału podejmuje uchwały w sprawie zatwierdzania planów studiów, instrumentów podnoszących jakość kształcenia, powołuje organy uczestniczące w procesie oceny i doskonalenia jakości kształcenia.

Na Wydziale Kształtowania Środowiska i Rolnictwa ważną rolę dla działania Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia spełniają kierownicy katedr.

Kierownicy katedr oraz prodziekani przeprowadzają hospitację zajęć, odpowiadają za rozwój naukowy pracowników naukowo-dydaktycznych oraz współpracują z władzami dziekańskimi w zakresie przeprowadzania ankietyzacji pracowników i hospitacji zajęć dydaktycznych. Proces oceny i doskonalenia jakości kształcenia wspierany jest przez powołane na Wydziale organy kolegialne takie jak: Komisje Programowe, Komisja Oceniająca Pracowników (powołana Uchwałą Rady Wydziału nr 9 z dn. 20.09.2012 r.) i Społeczna Rada Konsultacyjna (powołana Uchwałą Rady Wydziału nr 437 z dn. 15.09.2011 r.). Komisje Programowe, sprawują nadzór nad realizacją programu studiów i odpowiadają za koordynację treści programowych. Do kompetencji Rady Konsultacyjnej należy m.in. opiniowanie planów i programów studiów, wskazanie priorytetowych kierunków w zakresie zajęć praktycznych i praktyk studenckich, wskazanie możliwości wykorzystania wyników badań naukowych w procesie dydaktycznym i w praktyce. Kompetencje te określone zostały na posiedzeniu Rady Wydziału (Protokół nr 7/2011 z dn. 15.09.2011 r.).

Największy wpływ na podejmowanie decyzji w zakresie organizacji procesu dydaktycznego i jakość kształcenia na Wydziale mają interesariusze wewnętrzni w tym w szczególności władze dziekańskie i nauczyciele akademicy ale także studenci i w nieco mniejszym stopniu doktoranci. Z analizy dokumentacji oraz rozmów przeprowadzonych podczas wizytacji wynika, że studenci są obecni w strukturach Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia zarówno na Uczelni jak i na Wydziale. Na poziomie Wydziału studenci wchodzi w skład Wydziałowej Komisji Oceniającej, która dokonuje okresowych ocen nauczycieli akademickich. Podczas posiedzeń Komisji analizują zebrane oceny dotyczące pracowników dydaktycznych, mogą też zgłaszać problemy i dodatkowe uwagi dotyczące kadry dydaktycznej. Ich zdanie brane jest pod uwagę. Studentka, która jest członkiem Komisji, potwierdziła w rozmowie z Zespołem Oceniającym, że ma realny wpływ na decyzje i działania podejmowane przez Komisję oraz, że widzi efekty prac tej Komisji (np. w postaci odsunięcia nisko ocenionego pracownika od prowadzenia zajęć z danego przedmiotu). Przedstawicielka studentów stwierdziła również, że w relacjach między członkami grona oceniającego traktowana jest w sposób partnerski. Studenci wchodzi również w skład Komisji Dydaktycznej Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa, będąc członkami podkomisji właściwych dla danego kierunku studiów. Ponadto studenci mają swoją reprezentację w Wydziałowym Zespole ds. Zapewniania Jakości Kształcenia. Na forum tych zespołów mogą zgłaszać uwagi dotyczące planów i programów studiów.

W skład Wydziałowego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia wchodzi przedstawiciel doktorantów. Z rozmowy z doktorantem z Wydziałowego Zespołu wynika, że dotychczas uczestniczył on tylko w jednym posiedzeniu tego Zespołu, w rezultacie którego ustalono, że dalsze działania Zespołu powinny skupić się na przygotowaniu procedur mających na celu zapewnienie i doskonalenie jakości kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale.

W skład Uczelnianego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia nie wchodzi przedstawiciele otoczenia społeczno gospodarczego. Nie ma ich także w składzie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia Uczelni, działającego na Wydziale Kształtowania Środowiska i Rolnictwa. Na Wydziale powołano jednak Społeczną Radę Konsultacyjną (Uchwała nr 437 Rady Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa UW-M z dnia 15 września 2011 roku). W skład tej Rady wchodzi przedstawiciele: administracji rządowej i samorządowej oraz parlamentarzyści, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych, Warmińsko-Mazurskiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i inni. W składzie Społecznej Rady Konsultacyjnej są osoby związane z Wydziałem wieloletnią współpracą. Są w niej reprezentanci różnych środowisk i osoby zajmujące się bezpośrednio praktyką i produkcją. Do zadań Rady należy między innymi

opiniowanie programów studiów i zakresu treści przedmiotów poszczególnych kierunków a także wspomaganie realizacji praktyk studenckich.

Na spotkanie z Zespołem Oceniającym przybyło blisko dwadzieścia osób. W trakcie tego spotkania prowadzono merytoryczną dyskusję, potwierdzającą szeroki zakres współpracy Wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Wypowiedzi wskazały, iż wzajemna wymiana informacji prowadzona jest zarówno w trakcie spotkań Społecznej Rady Konsultacyjnej a także w innych bezpośrednich formach współpracy.

2) Uczelniany System Zapewnienia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie jest systemem zdecentralizowanym. Jego struktura wynikająca z zapisów formalnych obejmuje wiele elementów i stwarza warunki do efektywnego funkcjonowania Systemu. System ma wiele narzędzi mogących skutecznie służyć doskonaleniu jakości kształcenia i niektóre z nich są efektywnie wdrażane na Wydziale Kształtowania Środowiska i Rolnictwa.

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia wdrażany na Uczelni i na wizytowanym Wydziale nie jest jednak systemem w pełni kompleksowym. Obejmuje on wprawdzie zarówno studia I i II stopnia, ale nie obejmuje studiów doktoranckich. Nie uwzględnia też niektórych czynników mających wpływ na jakość kształcenia. W procesie tworzenia i opiniowania procedur, a także w analizie uzyskiwanych wyników System nie uwzględnia wszystkich grup interesariuszy. W kreowaniu działania Systemu i w podejmowaniu decyzji dominują nauczyciele akademicy. Realny wpływ na działanie Systemu mają także studenci, którzy są dobrze reprezentowani w ciałach kolegialnych związanych z funkcjonowaniem Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Elementy Systemu dobrze obejmują studia I i II stopnia. Weryfikacja planów i programów studiów oraz ankietyzacja procesu dydaktycznego, zdaniem studentów, ma wpływ na jakość kształcenia. Ponadto System uwzględnia ewaluację z udziałem studentów takich czynników jak dostęp do materiałów dydaktycznych, wyposażenie sal i laboratoriów, sferę socjalną, możliwość rozwoju i kształtowania kompetencji poza zajęciami dydaktycznymi i inne.

Działaniem Systemu nie są objęte studia doktoranckie i studia podyplomowe. Udział doktorantów w procesie badania i oceny poszczególnych elementów Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz analizy skuteczności działań naprawczych jest ograniczony, a udział słuchaczy studiów podyplomowych jest znikomy.

Bardzo ograniczone znaczenie w strukturach decyzyjnych Systemu mają też interesariusze zewnętrzni. W skład Uczelnianego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia i poszczególnych komisji tworzących strukturę Wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia nie wchodzi przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego. Nie ma ich także w składzie Wydziałowego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia, działającego na Wydziale Kształtowania Środowiska i Rolnictwa. Na Wydziale powołano jednak Społeczną Radę Konsultacyjną, której skład osobowy i przypisane kompetencje umożliwiają wykorzystanie opinii przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego, w zakresie zapewniania jakości kształcenia.

a) Oдноśnie stopnia realizacji efektów kształcenia. Uczelnia jest w trakcie wdrażania systemu weryfikacji efektów kształcenia opracowanych stosownie do Krajowych Ram Kwalifikacji. Uczelnia nie przedstawiła jeszcze danych z oceny nowo opracowanych efektów kształcenia. Aktualnie stosowany jest dotychczasowy system weryfikacji efektów kształcenia. Zakładane efekty kształcenia weryfikowane są przede wszystkim przez egzaminy i zaliczenia poszczególnych przedmiotów, zgodnie z zatwierdzonymi planami studiów dla każdego z kierunków. Osiąganie etapowych i końcowych efektów kształcenia sprawdzane jest poprzez: realizację projektów, pracę w grupach, zaliczenia, egzaminy i inne zgodnie z

przepisami zawartymi w Regulaminie Studiów (załącznik do Uchwały Nr 914 Senatu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 27 kwietnia 2012 roku).

Szczegółowe zasady weryfikacji efektów kształcenia oraz ich forma ustalane są przez nauczycieli akademickich odpowiedzialnych za poszczególne przedmioty. Zasady te opisano w kartach przedmiotu (w sylabusach). O metodach weryfikacji efektów kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów studenci informowani są na początku realizacji przedmiotu. Egzaminy realizowane są w formie pisemnej i ustnej, zaliczenia zazwyczaj w formie kolokwium końcowego z przedmiotu. Efekty kształcenia osiągnięte przez studentów w trakcie ćwiczeń laboratoryjnych i projektowych sprawdzane są na bieżąco podczas ćwiczeń, przez krótkie sprawdziany lub przez przygotowanie i zreferowanie raportu (sprawozdania) z zajęć. Na przedmiotach technicznych elementem sprawdzania wiedzy i umiejętności praktycznych są przygotowywane przez studentów projekty techniczne lub badawcze, oceniane przez prowadzących zajęcia.

Efekty kształcenia zdefiniowane w sylwetce absolwenta są zgodne ze stanem ich realizacji. Generowany jest dobry poziom nauczania zarówno na studiach I i II stopnia jak i na studiach doktoranckich oraz podyplomowych. W dużej mierze również właściwe przeprowadzanie i ocenianie kolokwium egzaminów czy prac dyplomowych na Wydziale przyczynia się do uzyskiwania oczekiwanych efektów kształcenia.

Narzędziem weryfikacji efektów kształcenia są także procedury przygotowania i oceniania prac dyplomowych. Każdy student Wydziału realizuje pracę dyplomową pod kierunkiem opiekuna pracy dyplomowej, który wspomaga, ale i weryfikuje stan wiedzy dyplomanta, oraz dokonuje końcowej oceny pracy.

Istotnym elementem końcowej weryfikacji efektów kształcenia jest również egzamin dyplomowy, przeprowadzany na wszystkich kierunkach studiów I i II stopnia. Egzamin ma formę ustną i odbywa się przed komisją składającą się z przewodniczącego, recenzenta i opiekuna pracy dyplomowej. Zasady przeprowadzania egzaminu dyplomowego opisano w dokumencie pt. *„Przygotowanie i wykonanie pracy dyplomowej oraz złożenie egzaminu dyplomowego”* określającym tryb postępowania i przyjętym na posiedzeniu Rady Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa (Protokół z posiedzenia Rady Wydziału z dnia 21 stycznia 2010 r.).

Studenci mają pozytywną opinię o stosowanym na Wydziale systemie weryfikacji efektów kształcenia. Ich zdaniem system ten jest przejrzysty i pozwala na ocenę czy podczas danego okresu (semestru lub roku akademickiego) udało się osiągnąć zakładane dla danego przedmiotu efekty kształcenia. Zdaniem studentów w większości przypadków zakładane efekty kształcenia zostają osiągnięte w przewidywanym okresie czasu.

Na studiach III stopnia oceny efektów kształcenia w dokonuje się poprzez: egzaminy, ocenę roczną na podstawie prezentacji wyników badań i dyskusji podczas seminarium, ocenę roczną promotora, oceny z przedmiotów, ocenę kierującego praktyką, recenzje publikacji i projektów badawczych oraz udziału w konferencjach. Podczas spotkania z doktorantami część z nich stwierdziła, że poziom nauczania w wizytowanej jednostce nie w pełni umożliwia osiągnięcie efektów kształcenia na oferowanych studiach III stopnia.

Informacje dotyczące osiągnięcia zaplanowanych efektów kształcenia na studiach doktoranckich zbierane są za pośrednictwem:

- wyników zaliczeń poszczególnych przedmiotów z programu studiów doktoranckich,
- pisemnego sprawozdania składanego przez doktoranta do Kierownika Studiów Doktoranckich,
- opinii opiekuna naukowego/promotora o doktorancie,
- opublikowanych prac oraz udziału w konferencjach naukowych.

Powyższe dane są następnie analizowane przez Kierownika Studiów Doktoranckich. Z rozmowy z Kierownikiem Studiów Doktoranckich wynika, że odbywa się to w obecności

doktoranta. Z przeprowadzonych rozmów można jednak wnioskować, że dane te służą jedynie do formułowania decyzji o przyznaniu bądź nie przyznaniu stypendium doktoranckiego.

Z rozmowy z doktorantami wynika także, że nie mają oni możliwości prezentowania swoich uwag na temat oceny stopnia realizacji efektów kształcenia bezpośrednio osobom prowadzącym zajęcia na studiach doktoranckich.

Zakładane efekty kształcenia dla studiów podyplomowych przygotowywane są na Wydziale. Program przewiduje obok części teoretycznej również praktyczną. Efekty kształcenia na studiach są zgodne z wymaganiami rynku. Kontrolę efektywności nauczania na studiach podyplomowych sprawuje kierownik Studium.

b) Odnosnie udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie badania i oceny poszczególnych czynników, a także analizy skuteczności działań naprawczych; udziału przedstawicieli rynku pracy w ustalaniu i ocenie efektów kształcenia. Udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w decyzjach podejmowanych w zakresie zapewnienia jakości kształcenia nie jest jednakowy. Największy udział w procesie badania i oceny poszczególnych elementów Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, a także analizy skuteczności działań naprawczych mają nauczyciele akademicki, w tym w szczególności władze Wydziału i kierownicy katedr ale także inni nauczyciele akademicki, szczególnie ci, którzy wchodzi w skład ciał kolegialnych i organów tworzących Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia Wydziału.

Udział studentów w procesie badania i oceny poszczególnych czynników i ocenie efektów kształcenia zaznacza się najwyraźniej w procesie ankietowania zajęć dydaktycznych. Jest to jeden z ważniejszych elementów Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Badania przeprowadzane są w formie ankiet oceny zajęć dydaktycznych, których celem jest podnoszenie jakości zajęć prowadzonych przez nauczycieli akademickich. Wyniki ankiet są opracowywane w postaci „zestawienia ocen nauczycieli akademickich na podstawie badań ankietowych”. Anonimowa ankiet oceny nauczycieli akademickich przeprowadzana jest przy udziale przedstawicieli Samorządu Studenckiego, którzy informują studentów o celowości i istotności badania.

Studenci uczestniczą w procesie badania i oceny poszczególnych czynników wpływających na jakość kształcenia także poprzez uczestnictwo w pracach gremiów działających na rzecz zapewniania jakości kształcenia wizytowanej jednostki. Poprzez aktywny udział w pracach Komisji Dydaktycznej i w Zespole ds. Zapewniania Jakości Kształcenia studenci mają wpływ na weryfikację, aktualizację i wprowadzanie zmian do programów studiów. Będąc członkami Komisji Oceniającej studenci wyrażają opinię środowiska studenckiego dotyczącą oceny pracy nauczycieli akademickich.

Z rozmowy z doktorantami wynika, że ich udział w procesie badania i oceny poszczególnych czynników wpływających na jakość kształcenia jest niewielki. Nie biorą oni udziału w badaniach ankietowych, nie oceniając przedmiotów i nauczycieli prowadzących przedmioty na studiach doktoranckich. Nie oceniają również kadry wspierającej proces kształcenia na tych studiach oraz pracowników administracji. Wprawdzie podczas wizytacji Kierownik Studiów Doktoranckich przedstawił zespołowi wizytującemu wzór ogólnouczelnianej ankiety oceny wykładowców przez doktorantów, jednak rozmowa z doktorantami obecnymi na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA (45 osób) nie potwierdziła, aby ankiet taka została im przekazana w toku studiów do wypełnienia. Z informacji przekazanych przez doktorantów wynika, że nie wchodzi oni w skład Wydziałowej Komisji Dydaktycznej, która zajmuje się oceną planu studiów i programu kształcenia, a także nie byli zaangażowani w opracowanie systemu punktów ECTS na studiach doktoranckich.

Doktoranci choć sami nie oceniają, podlegają jednak ocenie. Z rozmowy z nimi wynika, że około połowa obecnych na spotkaniu osób była oceniana przez Kierownika

Katedry hospitującego zajęcia. Z punktu widzenia standaryzacji nauczania i podnoszenia jakości kształcenia doktoranci przychylnie wypowiedzieli się o hospitacjach. Jednak w ich opinii lepiej by było, gdyby wynikiem przeprowadzonej hospitacji była kreatywna dyskusja na temat jakości zajęć, a nie jedynie wgląd do protokołu.

Doktoranci nie są oceniani ankietowo przez studentów, z którymi prowadzą zajęcia. Na spotkaniu z Kierownikiem Studiów Doktoranckich został przedstawiony wzór karty hospitacyjnej oceny pracy doktoranta, jednak dokument ten nie przewiduje możliwości zgłaszania uwag przez studentów co do oceny jakości pracy dydaktycznej doktorantów. Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia Wydziału powinien uwzględniać także możliwość wypowiedzi studentów na ten temat, zwłaszcza że z rozmów ze studentami wynika, iż poziom zajęć prowadzonych przez doktorantów nie zawsze był odpowiedni. Doktoranci nie są też informowani o działaniach naprawczych podejmowanych w zakresie poprawy jakości kształcenia oraz nie biorą udziału w analizie ich skuteczności.

Studenci studiów podyplomowych mają znikomy udział w procesie badania i oceny poszczególnych czynników, mających wpływ na jakość kształcenia. Tylko raz wypełniali oni ankietę. Brak jest informacji o jej wynikach, szczególnie o reakcji na sugestie tam zapisane. Słuchacze studiów podyplomowych nie mają świadomości o możliwości wpływania na treść programu studiów.

Instytucjonalną formą zaangażowania interesariuszy zewnętrznych w określaniu i ocenie efektów kształcenia jest Społeczna Rada Konsultacyjna. Niestety, okres jej działania jest stosunkowo krótki (Radę powołano Uchwałą Rady Wydziału Nr 437 z dnia 15 września 2011) Rada ta podjęła już jednak działalność konsultacyjną, bowiem Kolegium Dziekańskie w trakcie dostosowywania programów studiów do wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji zwróciło się do Rady z prośbą o konsultację. Przekazano w tym celu przewodniczącemu Rady wypracowane dotychczas materiały. Wymiernym efektem współpracy było uzyskanie istotnych uwag i sugestii dotyczących realizacji programu na kierunku „Leśnictwo”. Spostrzeżenia te zostały uwzględnione podczas realizacji bieżących zadań dydaktycznych. Przewodniczący Rady zapowiedział, iż opinie na temat pozostałych kierunków zostaną przekazane Kolegium Dziekańskiemu w najbliższym czasie.

Udział interesariuszy zewnętrznych (pracodawców i innych przedstawicieli rynku pracy) w ocenie efektów kształcenia związany jest z wyrażaniem opinii o studentach, którzy odbywają praktyki kierunkowe oraz o odbywających staże studentach II stopnia kierunku zamawianego „ochrona środowiska”. Poza potwierdzeniem odbycia praktyki, dokonują oni dobrowolnej oceny praktykanta. Formalna ocena dokonywana jest przez nieliczną grupę pracodawców.

Informacja dotycząca współpracy Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa z krajowymi ośrodkami akademickimi, przedsiębiorstwami i instytucjami obejmuje 47 pozycji i wykazuje różnorodność form, zakresu współpracy Wydziału z podmiotami zewnętrznymi. Ocena efektów kształcenia jest weryfikowana także w trakcie współpracy z podmiotami zagranicznymi. Wydział uczestniczy w wielu międzynarodowych projektach badawczych i dydaktycznych, które dają możliwość porównywania jakości systemu kształcenia i oceny przez partnerów zagranicznych.

Na spotkaniu interesariusze zewnętrzni podkreślali decydujące znaczenie praktyki zawodowej, która jest wstępem do znalezienia zatrudnienia. W obecnych programach czas przeznaczony na praktyki jest za krótki. To powoduje, iż absolwent nie zawsze jest wystarczająco przygotowany praktycznie. Zwracano również uwagę na braki w przygotowaniu ogólnym, w umiejętności płynnej wypowiedzi na tematy merytoryczne jak i autoprezentacji zarówno w języku polskim jak i w językach obcych. Takie uwagi są na bieżąco przekazywane władzom Wydziału przez Społeczną Radę Konsultacyjną, jej członków i innych interesariuszy zewnętrznych.

c) W zakresie monitorowania losów absolwentów. Uczelniany system monitorowania losów absolwentów jest dopiero w fazie wdrożeń. W bieżącym roku akademickim rozpoczęto realizację projektu, w ramach którego planuje się wprowadzenie usprawnień w działalności Biura Karier oraz utrzymywania kontaktów z absolwentami i ich pracodawcami. Efektem tych działań będzie opracowanie spójnego w skali całej Uczelni systemu badania losów absolwentów i badania opinii pracodawców o absolwentach. Z informacji zebranych w czasie wizytacji wynika, iż na Uczelni uruchomiono platformę do przeprowadzania badania losów absolwentów w systemie USOS. Aplikacja umożliwia gromadzenie bazy e-mailowej adresów studentów i absolwentów. Przeprowadzono już pierwszą edycję takiego badania, a kolejne będą uruchamiane sukcesywnie po 6 miesiącach oraz po 3 i po 5 latach. Techniczna strona przeprowadzenia badania należy do kompetencji Biura Informatycznej Obsługi Studentów, natomiast merytoryczna - do Biura ds. Kształcenia (§ 26 ust. 2 pkt. 9 Regulaminu Organizacyjnego Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie). Monitoring losów absolwentów na Wydziale zapewnia przeprowadzana okresowo przez Biuro Karier akcja ankietyzacyjna w ramach całej Uczelni. Badanie prowadzone jest okresowo w formie ankiety z wykorzystaniem poczty internetowej skierowanej do absolwentów wszystkich kierunków, poziomów i form studiów. Uczestnictwo w badaniu jest dobrowolne i uwarunkowane wyrażeniem zgody na przetwarzanie danych osobowych. Kwestionariusz ankiety zawiera pytania dotyczące m.in. aktywności społecznej i zawodowej studenta w trakcie nauki, znajomości rynku pracy w odniesieniu do specjalistów z danej dziedziny, jakości kształcenia oraz przydatności zdobytych w trakcie studiów kompetencji w karierze zawodowej. Część pytań skierowanych jest do osób które podjęły pracę. Dotyczą one charakterystyki firm zatrudniających absolwentów, warunków zatrudnienia, celów zawodowych, zadowolenia z pracy i zarobków i inne. Inne pytania dotyczą tych którzy prowadzą własną działalność gospodarczą (charakterystyka prowadzonej działalności, powody jej założenia, poziom zarobków i zadowolenia) a jeszcze inne pytania dotyczą absolwentów niepracujących (sposoby poszukiwania pracy, ich cele zawodowe, preferencje dotyczące przyszłego zatrudnienia oraz mobilność zawodowa i przestrzenna).

Pierwsza edycja badania (po 6 miesiącach od złożenia egzaminu) objęła absolwentów rocznika 2010/2011. Wyniki były prezentowane na spotkaniu Uczelnianej Komisji Dydaktycznej 23 października 2012 roku. W akcji ankietyzacyjnej wzięło udział 17% ogólnej liczby absolwentów Wydziału z rocznika 2010/11. Na pytanie, w jakim stopniu zostały spełnione ich oczekiwania wobec kształcenia na wybranym kierunku, 68% ankietowanych odpowiedziało, że oczekiwania te zostały spełnione w pełni bądź w znacznym stopniu. Wśród ankietowanych 6,5% stanowiły osoby, których oczekiwania wobec kształcenia na podjętym przez nie kierunku (ochrona środowiska) na Wydziale zdecydowanie nie spełniły oczekiwań.

Przed uruchomieniem uczelnianego systemu monitoringu absolwentów Wydział prowadził własną akcję ankietyzacyjną swoich absolwentów wykorzystując w tym celu uroczystości Wydziałowe (wręczenie dyplomów). Wyniki ankiet prezentowano na posiedzeniu Rady Wydziału.

Inicjatywy Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa w zakresie monitorowania losów absolwentów przyjmują różne formy. Jedną z nich jest współpraca ze Stowarzyszeniem Absolwentów Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. W Stowarzyszeniu tym istotną rolę odgrywają absolwenci Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa. Stowarzyszenie od 1994 roku wydaje Czasopismo Stowarzyszenia Absolwentów Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego pod tytułem „5 plus X”, które jest źródłem informacji o losach i sukcesach absolwentów. W ramach organizacji „rocznicowych zjazdów absolwentów” odbywają się spotkania absolwentów z władzami Wydziału, w czasie których następuje wymiana opinii dotyczących przygotowania absolwentów do funkcjonowania na

rynku pracy. Uzyskane w ten sposób informacje prowadzą do budowania konkretnego obrazu rzeczywistości w odróżnieniu od wyników ankiet, które obecnie mają charakter sondażowy.

d) Oдноśnie programów i planów studiów, ich monitorowania i aktualizacji. Zespół Oceniający stwierdził, że na Wydziale prowadzona jest bieżąca analiza planów i programów nauczania, a jej wyniki są podstawą do bieżących korekt programów kształcenia. Okresowe przeglądy programów kształcenia dokonywane są przez podkomisje poszczególnych kierunków prowadzonych na Wydziale w ramach Komisji Dydaktycznej, których zadaniem jest także opracowanie oraz analizowanie planów i programów kształcenia zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji. Tryb weryfikacji programów kształcenia reguluje Uchwała Senatu nr 786 z dn. 25.11.2011 r. „*W sprawie ustalenia wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalania planów studiów i programów kształcenia studiów wyższych, planów i programów studiów doktoranckich, planów i programów studiów podyplomowych oraz kursów doszkolających*”.

Rada Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa uchwaliła plany i programy kształcenia dla wszystkich kierunków studiów prowadzonych na Wydziale oraz efekty kształcenia stosownie do Krajowych Ram Kwalifikacji. Ustalone efekty kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne) dla każdego kierunku realizowanego na Wydziale wynikają z opracowanej sylwetki absolwenta i przyjętych celów, które nawiązują do misji i strategii Uczelni i Wydziału. Uchwalono także stosowne programy studiów III stopnia, a także plany i programy studiów oraz efekty kształcenia na studiach podyplomowych. Programy studiów są zgodne ze sprecyzowaną dla kierunku sylwetką absolwenta i Krajowymi Ramami Kwalifikacji

Studenci, działając w Komisji Dydaktycznej w podkomisjach właściwych dla kierunków studiów, mają wpływ na tworzenie, weryfikację i aktualizację programów studiów. Z inicjatywy studentów usunięto przedmioty i treści programowe, które powtarzały się na poszczególnych latach studiów. W programie studiów przesunięto również te przedmioty, które zdaniem studentów powinny być zrealizowane wcześniej, dając im podstawy do opanowania przedmiotów na późniejszym etapie kształcenia. W ramach prac Wydziałowego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia studenci aktywnie uczestniczyli w dostosowywaniu programów studiów do wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji, mieli wpływ na definiowanie efektów kształcenia. Studenckie inicjatywy są dostrzegane i pozytywnie opiniowane przez kadrę Wydziału, która postrzegając studentów jako równoprawnych partnerów w tworzeniu programów i planów studiów uwzględnia ich uwagi i propozycje. Każdy program i plan studiów przedkładany jest do akceptacji Wydziałowej Radzie Samorządu Studenckiego, która wyraża opinię na jego temat, aczkolwiek opinia ta nie jest formułowana w formie pisemnej.

Z rozmów przeprowadzonych z doktorantami wynika, że doktoranci nie byli zaangażowani w prace nad tworzeniem, weryfikacją i aktualizacją programów studiów doktoranckich. System Zapewnienia Jakości Kształcenia na studiach doktoranckich w sposób formalny nie obejmuje procedur monitorowania i aktualizacji programów nauczania i planów studiów. Działania mające na celu poprawę jakości planów studiów doktoranckich mają charakter niesformalizowany. Z rozmowy z doktorantami wynika, że uwagi dotyczące oferowanych przedmiotów mogą oni zgłaszać do Kierownika Studiów Doktoranckich, który następnie przekazuje te informacje Prorektorowi ds. Studenckich. Z rozmowy z doktorantami wynika, że zgłaszali oni swoje uwagi co do planu studiów, m. in. braku lektoratu ze specjalistycznego języka angielskiego, a także, że takie przedmioty jak Psychologia, Pedagogika i Emisja głosu powinny odbywać się na I roku studiów, nie zaś na III i IV roku jak to miało miejsce do tej pory. Jednak do dnia wizytacji nie uwzględniono ich propozycji w programie studiów doktoranckich.

e) Oдноśnie zasad oceniania studentów, doktorantów i słuchaczy oraz weryfikacji efektów kształcenia. Zasady oceniania studentów i efektów kształcenia na Wydziale Kształtowania Środowiska i Rolnictwa Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie nie odbiegają od stosowanych na innych uczelniach akademickich. Szczegółowe zasady oceniania studentów na studiach I i II stopnia do dnia 30 września 2012 r. zawierały przepisy zamieszczone w Regulaminie Studiów Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie uchwalonym przez Senat Uczelni Uchwałą nr 99 z dnia 30 czerwca 2006 r. Od dnia 1.10.2012 r. procedury te opisuje Regulamin Studiów wprowadzony Uchwałą nr 914 Senatu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 27 kwietnia 2012 r.

Formę zaliczenia przedmiotu (egzamin lub zaliczenie) ustala Wydziałowa Komisja Dydaktyczna w ramach planu studiów na poszczególnych kierunkach studiów. Plany te są zatwierdzane przez Radę Wydziału. Warunki przystąpienia do zaliczenia zajęć oraz zasady w nich uczestniczenia są podawane na pierwszych zajęciach oraz nie ulegają zmianom bez porozumienia i aprobaty studentów. Przykładem poprawnego funkcjonowania działań naprawczych w tym zakresie mogą być podjęte na wniosek studentów – członków Komisji Dydaktycznej - zmiany w systemie weryfikacji osiągnięć dla niektórych przedmiotów z zaliczenia na egzamin i odwrotnie.

Od trzech lat oceny studenckie prezentowane są studentom w systemie USOSweb. Studentom z lat wcześniejszych, nie objętych systemem USOSweb wyniki przekazywane są w formie ustalonej z prowadzącym zajęcia. Studenci mają prawo wglądu do swoich prac egzaminacyjnych i zaliczeniowych w terminach wyznaczonych konsultacji.

Procedura dotycząca przygotowania pracy dyplomowej oraz złożenia egzaminu dyplomowego, została zatwierdzona na posiedzeniu Rady Wydziału (Protokół z posiedzenia Rady Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa z dnia 21 stycznia 2010 r.), a jej zasady zostały opisane w dokumencie zatytułowanym „*Przygotowanie i wykonanie pracy dyplomowej oraz złożenie egzaminu dyplomowego*” (zamieszczono go w Wydziałowej Księdze Jakości Kształcenia). Pracę dyplomową student wykonuje pod kierunkiem uprawnionego do tego nauczyciela akademickiego, z tytułem naukowym lub stopniem doktora habilitowanego. Rada Wydziału może upoważnić do kierowania pracą dyplomową nauczyciela akademickiego posiadającego stopień naukowy doktora. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym składanym przed komisją egzaminacyjną. Pytania kierunkowe i specjalnościowe, obowiązujące podczas egzaminu dyplomowego na poszczególnych kierunkach i stopniach studiów zatwierdza Wydziałowa Komisja Dydaktyczna. Wykonanie pracy dyplomowej oraz złożenie egzaminu dyplomowego są formą weryfikacji efektów kształcenia.

Studenci potwierdzili, że znają zasady ich oceniania i weryfikacji efektów kształcenia określone w Regulaminie Studiów. Na pierwszych zajęciach są oni informowani przez prowadzącego przedmiot o sposobie prowadzenia zajęć i o zasadach oceniania i zaliczania obowiązujących u nauczyciela akademickiego odpowiedzialnego za przedmiot. W większości przypadków prowadzący przestrzegają ustalonych na początku zasad, co daje studentom możliwość odpowiedniego przygotowania się do zaliczenia przedmiotu, a tym samym osiągnięcia założonych efektów kształcenia. System oceny wiedzy i umiejętności studentów studenci oceniają pozytywnie. W przypadku niedotrzymania warunków ustalonych na początku poszczególnych zajęć studenci mogą zgłosić zaistniały problem do opiekuna roku bądź do przedstawicieli Samorządu Studenckiego, którzy zawsze służą radą i pomocą. To oni również podejmują działania mające na celu wyjaśnienie i rozwiązanie zaistniałych problemów.

Zasady oceniania studentów studiów doktoranckich określa Regulamin Studiów Doktoranckich Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, uchwalony przez Senat Uczelni. Egzaminy i zaliczenia z przedmiotów objętych planem i programem studiów kończą

się wystawieniem oceny. Egzaminy i zaliczenia podlegają wpisowi do indeksu i rocznej karty osiągnięć uczestnika studiów doktoranckich oraz protokołu zaliczenia przedmiotu (Zarządzenie Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie nr 55/2012 oraz nr 56/2012 z dnia 27 lipca 2012 r). Forma zaliczania przedmiotów (egzamin ustny lub pisemny, zaliczenie z oceną) określona jest w programie studiów.

Weryfikacja efektów kształcenia na studiach doktoranckich dokonywana jest na podstawie oceny osiągnięć z poszczególnych przedmiotów objętych programem studiów doktoranckich (egzaminy, zaliczenia), prowadzenia badań naukowych (autorstwo, współautorstwo w publikacjach naukowych), udziału w konferencjach naukowych. Przygotowana przez doktoranta rozprawa doktorska podlega ocenie recenzentów i komisji, przed którą odbywa się publiczna obrona. Ostateczną decyzję w sprawie nadania stopnia doktora w określonej dziedzinie i dyscyplinie naukowej, podejmuje Rada Wydziału poprzez stosowną uchwałę na wniosek Komisji ds. Przewodu Doktorskiego.

Zasady oceniania oraz weryfikacji efektów kształcenia na studiach III stopnia są znane doktorantom. Na I roku studiów odbywa się spotkanie informacyjno-organizacyjne z Kierownikiem Studiów Doktoranckich, na którym doktoranci są informowani o toku studiów oraz o sposobach weryfikacji efektów kształcenia. Zasady zaliczania przedmiotów objętych programem studiów doktoranckich podawane są na pierwszych zajęciach. Z rozmowy z doktorantami wynika, że sposób i forma zaliczenia lub egzaminu nie jest z nimi omawiana przez nauczyciela akademickiego prowadzącego dane zajęcia. Jednak doktoranci akceptują dotychczas stosowane zasady.

Zasady oceniania słuchaczy studiów podyplomowych opisano w Regulaminie studiów podyplomowych (Uchwała Nr 845 Senatu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 27 stycznia 2012 r.). Kryteria zaliczenia przedmiotów zawarte są w planie studiów podyplomowych. Dla słuchaczy studiów podyplomowych realizowanych na Wydziale Kształtowania Środowiska i Rolnictwa („produkcja rolnicza i ogrodnicza”, „urządzenie i pielęgnacja terenów zieleni”) podstawą zaliczenia wykładów są egzaminy pisemne lub ustne, natomiast w przypadku ćwiczeń zaliczenie w formie ustnej, pisemnej lub przygotowania pracy projektowej. Warunkiem zdania egzaminów jest uzyskanie 70% poprawnych odpowiedzi.

Zasady oceniania studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych są dobrze przedstawione w stosownych regulaminach i obejmują szczegółowe, właściwie zebrane ustalenia. Z informacji uzyskanych w czasie wizytacji wynika, że Wydział konsekwentnie przestrzega wypracowanych ustaleń. W raporcie samooceny jak również w czasie wizytacji nie wskazano jednak, jakie narzędzia służą wychwytywaniu nieprawidłowości i niedociągnięć w tym zakresie, a także czy są stosowane procedury naprawcze.

f) Odnośnie jakości kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia, w tym oceny dokonywanej przez studentów, doktorantów i słuchaczy, oraz realizowanej polityki kadrowej jednostki. Należy stwierdzić, że Wydział spełnia wymagania w zakresie kadry dydaktycznej i zapewnia obsadę kadrową dla prowadzonych kierunków studiów. Kadra prowadząca (nauczyciele akademicy) a także kadra wspierająca proces kształcenia (pracownicy dziekanatu, naukowo-techniczni i administracyjni) na Wydziale Kształtowania Środowiska i Rolnictwa jest adekwatna do realizowanych zadań dydaktycznych. Nauczyciele akademicy reprezentują różne dziedziny nauki, w tym przede wszystkim nauki rolnicze, ale także nauki leśne, nauki o Ziemi, nauki ekonomiczne, chemiczne, techniczne, sztuki plastyczne. Nauczycieli akademickich cechuje wysoki poziom naukowy i wysoki poziom prowadzenia zajęć dydaktycznych. Analiza zgodności merytorycznej dorobku naukowego nauczycieli akademickich z treścią nauczanych przedmiotów nie wskazuje uchybień w tej kwestii. Nie

wskazano jednak całościowych narzędzi Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, służących sprawdzaniu tego typu zgodności.

Wydział właściwie prowadzi politykę kadrową, trafnie dobierając kadrę o odpowiednich kompetencjach, jednocześnie nie stosuje ograniczeń w możliwościach rozwoju kadry dydaktycznej. U podstaw jakości kształcenia studentów leży dorobek naukowy i kompetencje nauczycieli akademickich.

Dobór kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia, w tym nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe na Wydziale, odbywa się według następujących procedur: obowiązuje zasada utrzymania stałości osób firmujących poszczególne kierunki studiów w kolejnych latach; Wydział poszukuje obszarów kształcenia, które zainteresowałyby studentów i były zgodne z oczekiwaniami rynku pracy, co skutkuje prowadzeniem aktualnie 5 kierunków studiów. W sytuacji powołania nowego kierunku studiów oraz w przypadkach odejścia pracownika na emeryturę, awansu pracowników oraz innych przyczyn formalnych, co roku zachodzi konieczność weryfikacji listy osób firmujących kierunek studiów. Na tę okoliczność został stworzony specjalny program komputerowy, który ułatwia wybór osób i zapobiega pomyłkom. O ostatecznym doborze osób stanowiących minimum kadrowe decydują zespoły opracowujące koncepcje firmowania kierunków na Wydziale.

Jednym z instrumentów Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia służących ocenie jakości kadry akademickiej jest ankietyzacja. Ankiety mają na celu ocenę kadry naukowo-dydaktycznej oraz zajęć prowadzonych na Wydziale. Na Wydziale Kształtowania Środowiska i Rolnictwa prowadzi się ankietyzację procesu dydaktycznego według przepisów uchwalonych na poziomie Uczelni. Ankiety wypełniane przez studentów są anonimowe. Nauczyciel oceniany jest według kryteriów zawartych w ankiecie, które dotyczą rodzaju stosowanych na zajęciach środków audiowizualnych, komunikatywności języka, postawy nauczyciela wobec studentów, organizacji zajęć i innych. Student może również przedstawić dodatkowe uwagi na temat pracy nauczyciela, które nie są zawarte w treści pytań ankiety. Ankietyzacja prowadzona jest cyklicznie, zgodnie z przypadającymi terminami okresowej oceny nauczyciela akademickiego. Ankiety pozostają do wglądu prodziekana ds. studenckich i kierownika katedry. Nauczyciel akademicki ma prawo zapoznać się z opiniami studentów na temat formy i treści realizowanego przedmiotu. Przedstawiciele Samorządu Studenckiego również mają dostęp do wyników ankiet, są informowani o działaniach podejmowanych przez Wydział w stosunku do negatywnie ocenionych nauczycieli akademickich. Brak natomiast szerszej informacji zwrotnej, która trafiałaby do ogółu społeczności studenckiej, tak aby wszyscy zainteresowani mieli poczucie celowości badania ankietowego. Zestawień i analizy wyników ankiet dokonuje Prodziekan ds. studenckich.

Każdy nauczyciel akademicki poddawany jest ocenie okresowej, prowadzonej zgodnie z zapisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym w cyklu 2 letnim. Procedura oceny zakłada wypełnienie przez pracownika karty oceny, w której odpowiada on na zadane pytania oraz przedstawia swoje osiągnięcia naukowe i dydaktyczne. Arkusz ankiety jest opiniowany przez kierownika jednostki i przesyłany do dziekanatu. Prodziekan ds. studenckich dołącza do ankiety wyniki oceny dokonanej przez studentów. Tak przygotowane materiały przekazywane są Wydziałowej Komisji ds. Oceny Nauczycieli Akademickich, która dokonuje oceny. Nauczyciel jest poddawany ocenie w obecności Kierownika Katedry. Komisja dokonuje oceny całokształtu działalności wydając opinię pozytywną, warunkowo-pozytywną lub negatywną. Z opinią Komisji zapoznaje się oceniany pracownik.

Na Wydziale Kształtowania Środowiska i Rolnictwa stosowane są hospitacje zajęć dydaktycznych. Za ich przeprowadzenie odpowiadają kierownicy jednostek organizacyjnych i prodziekan ds. studenckich. Na podstawie protokołów z hospitacji kierownicy jednostek sporządzają sprawozdania, które przekazują prodziekanowi ds. studenckich.

W opinii studentów kadra Wydziału jest kompetentna i prezentuje wysoki poziom merytoryczny. Ich zdaniem zajęcia dydaktyczne prowadzone przez specjalistów z poszczególnych dziedzin pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Studenci obecni na spotkaniu w większości pozytywnie wypowiedzieli się na temat kadry dydaktycznej, która swoją wiedzą i zaangażowaniem służy studentom również poza planowymi zajęciami. Zastrzeżenia studentów budzą doktoranci prowadzący zajęcia. W opinii obecnych na spotkaniu studentów, doktoranci nie są przygotowani do prowadzenia zajęć, które w wielu przypadkach prowadzone są na niskim poziomie.

Negatywnie studenci wypowiedzieli się na temat pracowników Dziekanatu. Informacje, które studenci starają się uzyskać w Dziekanacie często są niepełne. W szczególnych przypadkach nie mogą też uzyskać informacji czy zaświadczeń poza wyznaczonymi godzinami. Studenci nie mają możliwości oceny pracowników administracyjnych. Z informacji uzyskanych w czasie wizytacji wynika, że pracownicy nie będący nauczycielami nie podlegają ocenie, w tym też ocenie nie podlegają pracownicy Dziekanatu, poza sporadycznie organizowanym w Uczelni konkursem na najlepszy dziekanat.

Doktoranci wysoko oceniają jakość kadry prowadzącej proces kształcenia oraz pracowników naukowo-technicznych. Natomiast część doktorantów, podobnie jak studenci, zgłasza uwagi co do jakości pracy pracowników Dziekanatu. Doktoranci nie mają możliwości oceny jakości kadry prowadzącej oraz wspierającej proces kształcenia.

g) Oдноśnie poziomu działalności naukowej Jednostki. Należy stwierdzić, że poziom naukowy Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie jest wysoki i że Wydział dba o ten aspekt, prowadząc badania naukowe w obszarach, dziedzinach i dyscyplinach naukowych związanych z oferowanymi kierunkami studiów. Wyniki badań oraz najnowsze osiągnięcia nauki w danym obszarze wykorzystywane są w procesie kształcenia. Jednostka stwarza warunki doktorantom do prowadzenia samodzielnych badań naukowych i umożliwia udział studentów w prowadzonych badaniach.

Roczne sprawozdania z realizacji badań zatwierdzane są przez Wydziałową Komisję ds. Nauki, a następnie przez Radę Wydziału. Poziom naukowy jednostek wchodzących w skład struktur Wydziału oceniany jest przez Wydziałową Komisję ds. Nauki powołaną Uchwałą Nr 5 Rady Wydziału z dnia 18 września 2008 r. oraz zaktualizowaną Uchwałą Nr 9 Rady Wydziału z dnia 20 września 2012 r. Zadaniem Komisji jest ocena parametryczna pracowników oraz jednostek funkcjonujących na Wydziale przeprowadzona zgodnie z obowiązującymi zasadami i punktacją oceny parametrycznej jednostek.

Z informacji zebranych przez Zespół Oceniający wynika, że Wydział stara się monitorować poziom działalności naukowej wykorzystując do tego dane z okresowej oceny nauczycieli akademickich. Wykorzystywanym narzędziem jest także ocena parametryczna jednostek Wydziału oraz dokonywany na jej podstawie podział środków finansowych na działalność statutową. W tym celu prowadzona jest ankietyzacja jednostek organizacyjnych Wydziału uwzględniająca kryteria Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 lipca 2012 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym. Ankietę wypełniają kierownicy jednostek. Prodziekan ds. nauki wraz z powołanym zespołem ds. oceny parametrycznej dokonuje oceny wykazanego dorobku i sporządza ranking jednostek Wydziału. Procentowy udział dorobku danej jednostki względem dorobku całego Wydziału decyduje o przyznaniu środków na finansowanie działalności statutowej jednostki.

h) Oдноśnie posiadanych zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz form i środków wsparcia studentów. Z Raportu Samooceny oraz obserwacji poczynionych podczas wizytacji wynika, że stan zasobów materialnych oraz infrastruktury dydaktycznej i naukowej Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa Uniwersytetu

Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie jest bardzo dobry. Infrastruktura dydaktyczna i badawczo-laboratoryjna Wydziału obejmuje dobrze wyposażone i dostosowane sale dydaktyczne, pracownie i laboratoria, specjalistyczne biblioteki jednostek organizacyjnych, nowoczesne urządzenia i sprzęt, materiały i oprogramowanie niezbędne do realizacji procesu kształcenia, w tym komputerowe stanowiska z dostępem do Internetu. Wydział dysponuje halą wegetacyjną, polami doświadczalnymi z pełną infrastrukturą techniczną. Specjalistyczne pracownie i laboratoria (w tym nowoczesne pracownie biologii molekularnej oraz monitoringu emisji zanieczyszczeń powietrza) to cenne obiekty dydaktyczne, będące pod stałym monitoringiem jednostek Wydziału.

Infrastruktura dydaktyczna, podobnie jak zasoby materialne, jest przydatna w realizacji zadań dydaktycznych na poszczególnych kierunkach studiów. Wydział prowadzi kontrolę zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej. Zespół ds. Inwentaryzacji powołany Uchwałą Nr 33 Rady Wydziału z dnia 13 października 2005 r. dokonuje okresowej oceny infrastruktury dydaktycznej oraz formułuje wnioski dotyczące uzupełnienia wyposażenia, planu napraw i remontów. Nie przedstawiono jednak Zespołowi Oceniającemu konkretnych przykładów takich działań, stwierdzonych uchybień i podjętych działań naprawczych.

Na podkreślenie zasługuje zapewnienie odpowiednich warunków nauki studentom niepełnosprawnym. Poza specjalną pomocą niematerialną Uczelnia wyposaża sale dydaktyczne w specjalistyczny sprzęt (2 sale wykładowe wyposażono we wzmacniacz pętli indukcyjnej dla osób niesłyszących) oraz likwiduje bariery architektoniczne.

Studenci pozytywnie oceniają zasoby materialne i infrastrukturę dydaktyczną w kontekście przydatności realizowanych zadań dydaktycznych, aczkolwiek nie uczestniczyli w sformalizowanym badaniu dotyczącym oceny infrastruktury dydaktycznej, z której korzystają. Podczas zajęć (w zależności od kierunku studiów) studenci mają możliwość korzystania z laboratoriów, które w ich opinii wyposażone są dobrze w materiały dydaktyczne i odpowiedni sprzęt. Dzięki temu studenci nabywają umiejętności wykonywania eksperymentów biologicznych i chemicznych. Również w ramach zajęć i badań realizowanych przez koła naukowe studenci bez problemu mogą korzystać z dostępnej bazy. Studenci obecni na spotkaniu z zespołem wizytującym nie zgłaszali braków w zasobach materialnych.

Studenci pozytywnie oceniają działalność opiekunów lat. Wszyscy z obecnych na spotkaniu znali swojego opiekuna i wiedzą jaka jest jego rola. Zawsze mogą udać się do opiekuna roku w przypadku pojawienia się problemu, z prośbą o pomoc czy radę. Wsparcie socjalne na jakie mogą liczyć studenci Wydziału stanowi pomoc z ogólnouczelnianego Funduszu Pomocy Materialnej. Studenci pozytywnie oceniają terminowość i wypłaty świadczeń socjalnych.

Doktoranci Wydziału mają dobre warunki do pracy naukowo-badawczej. Mogą realizować eksperymenty naukowe w 41 dobrze wyposażonych laboratoriach. Nabywają umiejętność obsługi aparatury badawczej znajdującej się w laboratoriach, wykonywania specjalistycznych analiz oraz zestawiania uzyskanych danych przy użyciu nowoczesnych technik komputerowych. Oprócz znajdujących się na terenie kampusu bogato wyposażonych zakładów/stacji doświadczalnych (zapewniających organizacyjną i techniczną obsługę doświadczeń polowych) doktoranci mogą korzystać z nowoczesnej, bardzo bogato wyposażonej biblioteki Uczelni. Mają oni zdalny dostęp do znajdujących się w niej pełnotekstowych baz danych. W jednostkach Wydziału są również książki i czasopisma wykorzystywane w dydaktyce. Doktoranci są zadowoleni z dobrego wyposażenia infrastrukturalnego Uczelni, odpowiada ono ich potrzebom.

W opinii doktorantów Wydział dysponuje dobrym zapleczem lokalowym oraz dydaktycznym. Wizytowana jednostka zapewnia doktorantom odpowiednie wsparcie

finansowe i naukowe. Opiekun naukowy doktoranta powoływany jest na pierwszym roku studiów doktoranckich. Obsługą administracyjną doktorantów zajmuje się wyznaczona do tego pracowniczka Dziekanatu, do której doktoranci mogą kierować pytania związane z pomocą administracyjną, prawną czy socjalną. Z rozmowy z doktorantami wynika jednak, że nie zawsze mogą liczyć na odpowiednie wsparcie w tym zakresie, a także że godziny, w których mogą przychodzić do Dziekanatu są takie jak dla studentów (co wiąże się ze staniami w kolejkach).

W opinii doktorantów Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia Wydziału w sposób formalny nie obejmuje monitorowania posiadanych zasobów oraz wskazania ewentualnych braków tym zakresie. Z rozmowy z doktorantami wynika, że nie są oni o to pytani.

Pewnym wsparciem dla studentów jest działalność uczelnianego Biura Karier. Biuro Karier, działające od 1999 roku, zajmuje się także rozwojem zawodowym studentów i absolwentów, pomagając w podejmowaniu pierwszych decyzji zawodowych. Kształtuje umiejętności niezbędne do wejścia na rynek pracy. Biuro Karier wypracowało własny model działania, uwzględniający specyfikę regionu i miejscowego rynku pracy, charakteryzującego się niskim poziomem uprzemysłowienia z perspektywami zatrudnienia w rolnictwie i związanymi z nim obszarami a także w leśnictwie. Organizowane są warsztaty kształtujące kompetencje niezbędne do wejścia na rynek pracy. Udostępniane są oferty pracy, praktyk, staży i wolontariatu. Prowadzone jest pośrednictwo pomiędzy społecznością akademicką a pracodawcami poprzez organizację prezentacji firm, programów stażowych i menedżerskich, ofert rekrutacyjnych.

i) Odnosnie systemu informacyjnego tj. sposobów gromadzenia, analizowania i wykorzystywania informacji w zapewnieniu jakości kształcenia. Na Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia składa się także z informatyzowana obsługa studentów, w tym program USOS (Uczelniany System Obsługi Studenta). W ramach tego systemu gromadzona i udostępniana jest część informacji. Od trzech lat oceny studenckie prezentowane są studentom w systemie USOSweb. Studentom z lat wcześniejszych, nie objętych systemem USOSweb wyniki przekazywane są w formie ustalonej z prowadzącym zajęcia. Studenci mają prawo wglądu do swoich prac egzaminacyjnych/zaliczeniowych w terminach wyznaczonych konsultacji.

Z zebranych informacji i obserwacji poczynionych podczas wizytacji wynika, że Uczelnia nie ma jednolitego systemu gromadzenia i przetwarzania informacji gromadzonych w wyniku działania procedur Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Informacje zbierane w ramach poszczególnych elementów Systemu gromadzone są w sposób niezależny od siebie i są ze sobą mało powiązane. Nie przedstawiono też narzędzi Systemu służących badaniu efektywności gromadzenia i przetwarzania informacji służących zapewnianiu jakości kształcenia.

j) Odnosnie powszechnego/publicznego dostępu do aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów. Na Wydziale Kształtowania Środowiska i Rolnictwa Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie głównym forum udostępniania informacji jest strona internetowa Wydziału i Uczelni. Prezentowane tu są i na bieżąco aktualizowane informacje o obszarach działalności Wydziału. Zamieszczone informacje prezentują dane o Misji i Strategii Wydziału, założenia polityki edukacyjnej i współpracy z instytucjami oraz jednostkami naukowymi krajowymi i zagranicznymi. Znajdują się tu informacje o kierunkach kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia, studiach doktoranckich i studiach podyplomowych, informacje o planach studiów i programach nauczania oraz o organizacji procesu dydaktycznego. Podane są pełne wersje sylabusów przedmiotów. Na stronie internetowej zamieszczone są też informacje prezentujące dane o

studentach i doktorantach oraz o obszarach ich działalności tj. Samorządzie Studenckim i Samorządzie Doktorantów, kołach naukowych, działalności kulturalno-sportowej. Są też informacje dla studentów niepełnosprawnych. Strona internetowa Wydziału zawiera informacje dotyczące: dostępu do systemu USOSweb, programu ERASMUS, zasad wyboru przedmiotów kształcenia ogólnego, obowiązującego wzoru strony tytułowej pracy dyplomowej, stypendiów i praktyk.

Za przygotowanie dokumentacji związanej z przebiegiem studiów odpowiedzialny jest Dziekanat. Ponadto Dziekanat odpowiada za podanie do wiadomości planów studiów (na tablicach informacyjnych oraz na stronie internetowej Wydziału) oraz programów nauczania poprzez ich ogłoszenie na stronie internetowej Wydziału. Sekretariaty katedr odpowiadają za podanie do wiadomości terminów konsultacji, seminariów i zmian tych terminów oraz zmian terminów zajęć w nagłych przypadkach.

Studenci pozytywnie oceniają dostępność informacji. Mają oni dostęp do informacji o programach studiów, o zakładanych efektach kształcenia oraz organizacji i procedurach toku studiów głównie poprzez aktualizowaną na bieżąco stronę internetową Wydziału. Na stronie internetowej Wydziału zamieszczane są informacje aktualne i ważne dla studentów. W trakcie semestru wszelkie komunikaty dla studentów, istotne z punktu widzenia procesu dydaktycznego (zasady składania próśb o wznowienie studiów, oddawania indeksów do wpisu, przeniesień i przyjęć na drugi kierunek, zapisów na kursy wydziałowe, egzaminów dyplomowych) przekazywane są także za pomocą poczty elektronicznej. Na Wydziale znajdują się też tablice i gabloty informacyjne, na których studenci mogą również znaleźć informacje dotyczące toku studiów. Informacje te są powszechnie dostępne i aktualne.

Także doktoranci pozytywnie oceniają system udostępniania informacji. Informacje dotyczące programu studiów, zakładanych efektów kształcenia, organizacji i procedur toku studiów doktoranckich oraz ich harmonogramu dostępne są w Regulaminie Studiów Doktoranckich oraz na stronie internetowej Wydziału. W zakładce dla doktorantów brakowało sylabusów przedmiotów. Kierownik Studiów Doktoranckich poinformował jednak, że są one już opracowane i dostępne w formie papierowej oraz, że mają zostać zamieszczone na stronie internetowej Wydziału. Na pierwszym roku studiów doktoranci odbywają spotkanie informacyjno-organizacyjne z Kierownikiem Studiów Doktoranckich, które jest dla nich ważnym źródłem informacji. Doktoranci mają możliwość założenia konta poczty elektronicznej w domenie adresowej Uczelni oraz dostęp do serwisu USOS. Na ich konta poczty elektronicznej wysyłane są wszelkie informacje związane ze studiami doktoranckimi. Z rozmowy z doktorantami wynika, że dostępność wszelkich ważnych dla nich informacji jest odpowiednia.

Z informacji zebranych w czasie wizytacji wynika, że dostępność wszelkich informacji istotnych dla studentów studiów I, II i III stopnia jest duża. Dostępność ta nie jest jednak przedmiotem badań Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.

Na Wydziale stosowane są mechanizmy realizujące założenia Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia związane z zapobieganiem i eliminacją zjawisk patologicznych. Najwyraźniej zaznaczają się one w procedurach antyplagiatowych. Prace dyplomowe wykonywane na wszystkich kierunkach i stopniach kształcenia prowadzonych na Wydziale poddawane są procedurze antyplagiatowej. Od bieżącego roku akademickiego na Uczelni funkcjonuje także procedura antyplagiatowa do weryfikacji samodzielności rozpraw doktorskich, będących podstawą przewodów doktorskich, wszczętych w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim (Zarządzenie nr 74/2012 Rektora UWM w Olsztynie z dnia 31 sierpnia 2012). Zadania przewidziane procedurą wykonują pracownicy dziekanatu oraz operator systemu antyplagiatowego.

W przypadku wystąpienia zjawisk patologicznych studenci najpierw kierują się do starosty (przedstawiciela Samorządu Studenckiego) lub opiekuna roku, którzy przekazują

sprawę do Władz Wydziału. Taki tryb rozwiązywania sytuacji problemowych jest powszechnie obowiązujący w Uczelni i w odczuciu studentów jest on odpowiedni. W Uczelni powołano komisje dyscyplinarne ds. studentów. Ich skład i procedury postępowania spełniają wymogi określone przepisami prawa.

W Uczelni jest też Komisja Dyscyplinarna ds. Doktorantów. W skład tej Komisji, wchodzi 7 członków, w tym 3 przedstawiciele doktorantów (Decyzja nr 67/2012 Rektora UWM z dnia 9 listopada 2012 r.). W skład Odwoławczej Uczelnianej Komisji Dyscyplinarnej ds. Doktorantów wchodzi również 7 członków, w tym 3 przedstawiciele doktorantów (Decyzja nr 67/2012 Rektora UWM z dnia 9 listopada 2012 r.). Na mocy Decyzji nr 69/2012 Rektora UWM zostało również powołanych dwóch Rzeczników Dyscyplinarnych ds. Doktorantów na kadencję 2012-2016.

Mechanizmy stosowane na Wydziale studenci oceniają pozytywnie. Studentom umożliwiany jest wgląd do prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych, co ułatwia bieżące wyjaśnienie ewentualnych sytuacji konfliktowych. Należy jednak wspomnieć, że w wizytowanej Jednostce istnieje konflikt pomiędzy Kierownikiem Studiów Doktoranckich a znaczną częścią doktorantów (szczegóły w części 7 Raportu), co wskazuje na to, że brak jest skutecznie działających mechanizmów zwalczania niektórych sytuacji konfliktowych.

Załącznik nr 5 Funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

Załącznik nr 6 Efektywność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w odniesieniu do obszarów wpływających na jakość kształcenia - wg badań jednostki

3) Istnienie Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie wynika z Uchwały Nr 355 Senatu z dnia 26 lutego 2010 r. „W sprawie wprowadzenia Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia” oraz z Zarządzenia Nr 10 Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 26 lutego 2010 roku „W sprawie zasad funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie”. Struktura Uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, wynikająca z uchwał Senatu i Rady Wydziału, wydanych zarządzeń Rektora Uczelni i Dziekana Wydziału wizytowanej jednostki stwarza warunki do efektywnego funkcjonowania Systemu w obszarze zarządzania jakością.

W Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia, ma zdecentralizowaną strukturę decyzyjną. Stawia to pewną niespójność działania poszczególnych elementów Systemu. Niektóre narzędzia i procedury Systemu są generowane na poziomie Uczelni (np. ankieta studencka, badanie losów absolwentów), ale większość narzędzi wiąże się z działaniami prowadzonymi na wydziałach. Powoduje to, że realizacja niektórych elementów Systemu jest mało czytelna, brakuje powiązań między poszczególnymi jego narzędziami, a informacje na temat regulacji funkcjonowania Systemu znajdują się w wielu aktach prawnych, co znacznie utrudnia analizę konstrukcji całości.

Uczelnia jest w trakcie wdrażania nowego Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia i nie wszystkie zaprojektowane narzędzia można obecnie uznać za skuteczne. Większość dokumentów wdrażających System na ocenianym Wydziale dotyczy roku akademickiego 2011/2012. Stąd też wyniki działania procedur systemu mają często charakter wstępnych i niepełnych. Ocena skuteczności działania Systemu utrudnia fakt, że na Wydziale brak jest jasno określonych procedur informowania o wykorzystaniu efektów wewnętrznej oceny jakości kształcenia. Świadczą o tym uwagi studentów, którzy dostrzegają następujące braki w działaniu Systemu:

- brak informacji o stosowaniu ocen formujących i modyfikacji poszczególnych elementów kształcenia;

- brak informowania zainteresowanych o wynikach badań jakości i podjętych w związku z nimi decyzjach;

Przed formalnym wdrożeniem obecnego Systemu, Uczelnia stosowała wcześniej procedury oceny jakości, które nie były sformalizowane i niektóre takie nieformalne narzędzia do dziś uzupełniają działanie Systemu, stanowiąc przykład tak zwanej dobrej praktyki akademickiej.

Należy stwierdzić, iż przy obecnym stanie wdrożenia Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia istnieją uregulowania umożliwiające funkcjonowanie Systemu i jego rozwój, a także w przyszłości doskonalenie. Jego realizacja w praktycznym działaniu, wymaga jednak dopracowania, szczególnie w zakresie wzajemnego powiązania poszczególnych elementów Systemu.

W zewnętrznej ocenie jakości kształcenia w Uczelni i na Wydziale wykorzystywane są uwagi Zespołów Oceniających PKA. W wyniku akredytacji kierunków „architektura krajobrazu”, „ochrona środowiska” i „ogrodnictwo”, przeprowadzonych na Wydziale przez Zespoły Oceniające PKA, sformułowano szereg zaleceń obejmujących wiele obszarów. Na podstawie obserwacji poczynionych podczas wizytacji i przeprowadzonych rozmów ze studentami należy stwierdzić, że zalecenia i uwagi dotyczące poprawy jakości kształcenia wynikające z ocen programowych na trzech kierunkach studiów znajdują dziś realne zastosowanie naprawcze i dotyczą wielu aspektów, w tym m.in. szczegółowych zmian w programach nauczania i treściach kształcenia, czy też rozwoju kadry. W załączniku nr 01 do Raportu Samooceny zawarte są uwagi i zalecenia Zespołu Oceniającego kierunek „architektura krajobrazu” (pozytywna ocena programowa, Uchwała Nr 233/2007 Prezydium PKA z dn. 12.04.2007). W oparciu o nie Wydział podjął działania dotyczące poprawy jakości kształcenia, które zestawiono w Raporcie Samooceny w 8 punktach. Poparto je stosownymi Uchwałami Rady Wydziału. W załączniku nr 02 do Raportu Samooceny zawarto uwagi i zalecenia Zespołu Oceniającego kierunek „ochrona środowiska” (pozytywna ocena programowa, Uchwała Nr 580/2009 Prezydium PKA z dn. 1.07.2009) PKA, a w oparciu o nie Wydział podjął działania dotyczące poprawy jakości kształcenia, które zestawiono w Raporcie Samooceny w 12 punktach. Poparto je stosownymi uchwałami Rady Wydziału. Do wykazanych uwag i zaleceń, dotyczących oceny jakości kształcenia na kierunku „ogrodnictwo” (pozytywna ocena programowa, Uchwała Nr 842/2010 Prezydium PKA z dn. 2.09.2010), Wydział odniósł się formułując 19 działań i podejmując przy tym stosowne Uchwały Rady Wydziału.

Załącznik nr 7 Efektywność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w odniesieniu do obszarów wymagających działań korygujących, naprawczych lub doskonalących wskazanych podczas poprzedniej oceny instytucjonalnej dokonanej przez Polską Komisję Akredytacyjną

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego² w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Struktura Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Warmińsko–Mazurskim w Olsztynie wynikająca z uchwał Senatu i Rady Wydziału, wydanych zarządzeń Rektora Uczelni i Dziekana Wydziału stwarza warunki do efektywnego funkcjonowania struktury decyzyjnej, w obszarze zarządzania jakością. Największy wpływ na podejmowanie decyzji w zakresie organizacji procesu dydaktycznego i na jakość kształcenia na Wydziale mają interesariusze wewnętrzni w tym w szczególności władze dziekańskie i nauczyciele akademicy, ale także studenci i w nieco mniejszym stopniu doktoranci. W skład Uczelnianego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia i poszczególnych komisji tworzących strukturę Wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia nie wchodzi przedstawiciele otoczenia społeczno gospodarczego. Nie ma ich także w składzie

Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia działającego na Wydziale Kształtowania Środowiska i Rolnictwa. Na Wydziale powołano jednak Społeczną Radę Konsultacyjną, której skład osobowy i przypisane kompetencje umożliwiają wykorzystanie opinii przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w zakresie zapewniania jakości kształcenia.

2) Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia wdrażany na Uczelni i na wizytowanym Wydziale ma wiele narzędzi mogących skutecznie służyć doskonaleniu jakości kształcenia, nie jest jednak systemem w pełni kompleksowym. Obejmuje studia I i II stopnia, ale nie obejmuje studiów doktoranckich i podyplomowych. Największy udział w procesie badania i oceny poszczególnych elementów Systemu mają nauczyciele akademicki i studenci. Udział doktorantów w procesie badania i oceny poszczególnych elementów Systemu oraz analizy skuteczności działań naprawczych jest ograniczony, a udział słuchaczy studiów podyplomowych jest znikomy. Instytucjonalną formą zaangażowania interesariuszy zewnętrznych w określaniu i ocenie efektów kształcenia jest Społeczna Rada Konsultacyjna. Okres jej działania jest stosunkowo krótki. Rada podjęła już jednak działalność konsultacyjną, konsultując dostosowywanie programów studiów do wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji. Studenci mają realny wpływ na tworzenie, weryfikację i aktualizację programów studiów I i II stopnia. Studenckie inicjatywy są dostrzegane i pozytywnie opiniowane a studenci są traktowani jako równoprawni partnerzy w tworzeniu programów i planów studiów. Doktoranci nie byli zaangażowani w prace nad tworzeniem, weryfikacją i aktualizacją programów studiów III stopnia. System Zapewnienia Jakości Kształcenia na studiach doktoranckich w sposób formalny nie obejmuje procedur monitorowania i aktualizacji programów nauczania i planów studiów. System ankiet studenckich działa sprawnie na studiach I i II stopnia. Ankietą studencką nie są objęte studia III stopnia. Wydział nie przedstawił narzędzi Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, służących ocenie pracowników nie będących nauczycielami akademickimi w tym pracowników Dziekanatu. Istniejący konflikt pomiędzy znaczącą częścią doktorantów a Kierownikiem Studium Doktoranckiego świadczy o braku odpowiednich procedur, które mogłyby skutecznie eliminować takie przypadki.

3) Uczelnia jest w trakcie wdrażania nowego Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia i nie wszystkie zaprojektowane narzędzia można obecnie uznać za skuteczne. Większość dokumentów wdrażających System na Wydziale dotyczy roku akademickiego 2011/2012. Stąd też wyniki działania procedur systemu mają często charakter wstępnych i niepełnych. Formalne warunki do efektywnego funkcjonowania struktury decyzyjnej w obszarze zarządzania jakością zostały stworzone, jednak nie wszystkie elementy Systemu można uznać za w pełni wdrożone i działające efektywnie. Przy obecnym stanie wdrożenia Systemu istnieją uregulowania umożliwiające jego funkcjonowanie i rozwój. W praktycznym działaniu System wymaga jednak dopracowania, szczególnie w zakresie wzajemnego powiązania poszczególnych elementów. Nie wskazano również metod oceny skuteczności i sposobów monitorowania Systemu, częstotliwości i wyników przeglądów procedur, prawidłowości doboru metod i narzędzi przeprowadzania oceny poszczególnych czynników jakości kształcenia

3. Cele i efekty kształcenia na oferowanych studiach doktoranckich oraz podyplomowych, a także system weryfikujący i potwierdzający ich osiągnięcie

Studia doktoranckie w zakresie agronomii zostały utworzone Zarządzeniem Rektora nr 12 z dn. 20.06.1997 r., natomiast w zakresie ochrony i kształtowania środowiska Uchwałą Rady Wydziału nr 273 z dn. 15.04.2004 r. oraz Zarządzeniem Rektora nr 22 z dn. 25.05.2004 r. Aktualne procedury związane z funkcjonowaniem studiów doktoranckich oraz systemu ECTS określa Regulamin Studiów Doktoranckich uchwalony przez Senat Uchwałą Nr 915 z dnia

27.04.2012 r. „*W sprawie uchwalenia Regulaminu studiów doktoranckich w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie*”. Powyższy Regulamin nie zawiera procedur dotyczących tworzenia studiów doktoranckich, z dokumentacji wynika, iż wymagania określone w § 2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 05.10.2011 r. w sprawie studiów doktoranckich oraz stypendiów doktoranckich (Dz. U. Nr 225, 1351) zostały spełnione tj. studia utworzone zostały przez Rektora na wniosek Rady Wydziału. Warunki rekrutacji na rok akademicki 2012/2013 zostały określone Uchwałą Senatu Nr 638 i 639 z dnia 15.04.2011 r. (z późniejszymi zmianami) „*W sprawie zasad i tryb przyjmowania kandydatów na I rok stacjonarnych i niestacjonarnych studiów doktoranckich w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie*”. Postępowanie rekrutacyjne odbywa się zgodnie z procedurami oraz limitami miejsc określonymi Uchwałą Rady Wydziału nr 511 z dn. 22.03.2012 r. oraz nr 512 „*W sprawie określenia kryteriów przyjęć na studia doktoranckie*”.

Podobnie procedury związane z uruchamianiem studiów podyplomowych zostały zachowane, określone w Regulaminie Studiów Podyplomowych zatwierdzonego Uchwałą Senatu nr 845 z dn. 27.01.2012 r. Studia podyplomowe w zakresie *produkcji rolniczej i ogrodniczej* utworzone zostały na podstawie Uchwały Rady Wydziału nr 505 z dn. 23.02.2012 r. (V edycja) oraz Zarządzenia Rektora nr 2 z dn. 14.01.2005 r. Studia podyplomowe w zakresie *urządzania i pielęgnacji terenów zieleni* zostały utworzone Uchwałą Rady Wydziału nr 208 z dn. 18.03.2010 r. oraz Zarządzeniem Rektora nr 57/2010 z dn. 07.09.2010 r. –dotychczas nie uruchomione ze względu na brak kandydatów.

1) Rada Wydziału na posiedzeniach zatwierdza programy studiów doktoranckich (Uchwała Rady Wydziału nr 431 z dn. 16.06.2011 r. „*W sprawie uchwalenia planów i programów na studiach doktoranckich z dyscypliny agronomia*”, nr 432 – „...z dyscypliny kształtowanie środowiska”, Uchwała Rady Wydziału nr 519 z dn. 19.04.2012 r. dotycząca przyjęcia planów i programów studiów oraz efektów kształcenia na studiach doktoranckich) oraz podyplomowych (Uchwała Rady Wydziału nr 36 z dn. 18.09.2012 r.). Procedury w tym zakresie zostały zachowane. Są kompletne i spójne. Dokumentacja potwierdzająca uzyskanie efektów kształcenia prowadzona jest w sposób właściwy, po wprowadzeniu Ustawą o szkolnictwie wyższym i aktami wykonawczymi do niej Krajowych Ram Kwalifikacji, programy kształcenia zostały przebudowane, w oparciu o efekty kształcenia.

Programy studiów umożliwiają doktorantom uzyskanie wiedzy na najbardziej zaawansowanym poziomie w realizowanych dyscyplinach (i dyscyplinach, w ramach których realizowana jest praca doktorska), a także wiedzy na temat kierunków rozwoju nowoczesnych metod badawczych i z zakresu metodologicznego przygotowania i prowadzenia zajęć dydaktycznych. Realizowane są przedmioty humanistyczne i metodologiczne z zakresu metodyki i nowoczesnych technik prowadzenia zajęć dydaktycznych (przedmiot: *Nowoczesne techniki prowadzenia zajęć dydaktycznych*). Przedmiot *Metodologia badań naukowych* przygotowuje do samodzielnego zaplanowania eksperymentu i opracowania uzyskanych wyników. Studenci mają możliwość wyboru (z uczelnianego modułu przedmiotów fakultatywnych) przedmiotów odpowiadających zakładanym im efektom kształcenia. Np. z siedmiu przedmiotów fakultatywnych kształcenia ogólnego mogą wybrać dwa przedmioty w wymiarze 15 godz. (1 punkt ECTS) każdy. Mogą również uczestniczyć w wykładach otwartych różnotematycznych

Uwagi doktorantów odnośnie programu dotyczą powtarzania niektórych treści przedmiotów z tekstami ze studiów poprzednich stopni. Poza tym brak jest zajęć z języka angielskiego specjalistycznego. Program studiów i plan nie był (według doktorantów) opiniowany przez przedstawiciela Wydziałowego Samorządu Doktorantów.

Praktyka zawodowa realizowana jest w formie prowadzenia zajęć dydaktycznych lub współuczestnictwa w ich prowadzeniu. Doktorant realizujący praktykę opracowuje konspekty, a oceny efektów kształcenia dokonuje opiekun naukowy/promotor.

Doktoranci prowadzą badania pod kierunkiem opiekunów naukowych (jeden opiekun na dwóch doktorantów), ze strony Wydziału otrzymują wyczuwalną pomoc. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym nie zgłaszali zastrzeżeń do systemu opieki dydaktycznej i naukowej. Pozytywnie oceniają wsparcie ze strony władz Wydziału i nauczycieli akademickich.

Wynikiem badań są opracowania naukowe. Doktoranci są autorami lub współautorami 87 wydanych publikacji naukowych (w latach 2010-2012), z czego 16 wysoko notowanych (IF) oraz będących w toku wydawniczym - 10 z IF i 20 recenzowanych krajowych (wg udostępnionego wykazu). Należy tu wymienić również dwa zgłoszenia patentowe zrealizowane z udziałem doktoranta. Wydział stwarza doktorantom także możliwość pracy w zespołach badawczych krajowych i międzynarodowych, np. troje z nich (jako wykonawcy) bierze udział w projektach międzynarodowych – 7 PR EU), zaś dwadzieścioro w krajowych – NCN, NCBiR, MNiSW; kluczowe – 2, granty zamawiane – 1.

Doktoranci mają również możliwość wyjazdu na staże i stypendia zagraniczne. Skorzystano już z wyjazdów do szkół wyższych w Islandii, Danii, Norwegii, Czechach. Niestety, program wymiany studenckiej Erasmus nie cieszy się uznaniem wśród doktorantów.

Rozległy zakres realizowanej tematyki badawczej umożliwia doktorantom podnoszenie kwalifikacji oraz osiągnięcie celów i zakładanych efektów kształcenia. Prowadzone badania są integralne z zakresem kształcenia.

Ocenę efektów kształcenia w obu dyscyplinach („agronomia” oraz „ochrona i kształtowanie środowiska”) dokonuje się poprzez: egzaminy z przedmiotów, ocenę roczną prowadzącego seminarium na podstawie prezentacji wyników badań i dyskusji podczas seminarium, ocenę roczną promotora, oceny z zaliczanych przedmiotów, ocenę kierującego praktyką, recenzje publikacji i projektów badawczych oraz udziału w konferencjach. Od roku akad. 2012/13 wprowadzono (Zarząd. Rektora UWM 55/2012) *Roczną kartę osiągnięć uczestnika studiów doktoranckich*. Według opinii doktorantów system oceny jest im znany. Dane z oceny analizuje kierownik Studiów Doktoranckich.

2) Informacja o studiach podyplomowych na stronie internetowej Wydziału dotyczy studiów prowadzonych i planowanych do uruchomienia. Zakładka dotycząca studiów aktualnie prowadzonych - *Produkcja rolnicza i ogrodnicza* zawiera: *opis specjalności, efekty kształcenia, plany*. Organizację studiów podyplomowych i zasady ich prowadzenia reguluje Uchwała Senatu UWM (Nr 915/2012; §13).

Dla studiów podyplomowych Wydział sam przygotowuje efekty kształcenia. Do zakończenia studiów wymagane jest uzyskanie 60 punktów ECTS. Studia podyplomowe na kierunku *Produkcja rolnicza i ogrodnicza* są trzysemestralne interdyscyplinarne, o profilu akademickim (profil dwóch kierunków Wydziału). Program przewiduje, obok części teoretycznej, również praktyczną. Skonstruowany jest poprawnie, logiczne są dobór i sekwencja przedmiotów, co zapewnia prawidłową realizację zakładanych efektów kształcenia. Kadra prowadząca zajęcia dydaktyczne jest dobrana właściwie pod względem kwalifikacji. Na studiach podyplomowych *Produkcja rolnicza i ogrodnicza* oraz *Diagnostyka w ochronie roślin* zajęcia, obok kadry naukowo-dydaktycznej Wydziału, prowadzili także pracownicy Warmińsko - Mazurskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Olsztynie, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Olsztynie, Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach. Ich udział w dydaktyce zapewnia oczekiwane związki efektów kształcenia z praktyką. Studia podyplomowe *Urządzanie i pielęgnacja terenów zieleni* prowadzili pracownicy Wydziału KŚiR oraz inni pracownicy Uniwersytetu mający związek z praktyką. Dzięki temu absolwent kończący studia ma wiedzę, umiejętności i kompetencje niezbędne do zdobycia zatrudnienia w różnego typu

przedsiębiorstwach związanych z profilem wybranych studiów podyplomowych oraz uzyskał umiejętność kierowania zespołami ludzkimi. Jest więc dobrze przygotowany do zatrudnienia na rynku pracy w administracji, usługach i doradztwie.

Efekty kształcenia na studiach są zgodne z wymaganiami rynku. Wśród słuchaczy są absolwenci różnych uczelni i kierunków (np. handel zagraniczny). Słuchacze są zadowoleni z wyboru, choć uważają, że wymagania przy zaliczaniu niektórych przedmiotów są zbyt wysokie. System opieki dydaktycznej jest odpowiedni. Słuchaczy Studium obsługuje administracja prowadząca te studia. Dokumentację Studium prowadzi się wzorowo.

3) Kontrolę efektywności nauczania sprawuje kierownik Studium Doktoranckiego. Doktoranci mają możliwość udziału w określaniu efektów kształcenia i wypowiedzania się w sprawach organizacji studiów i realizacji programu poprzez członkostwo przedstawiciela doktorantów w Radzie Wydziału, zgłaszanie postulatów kierownikowi studiów lub Dziekanowi. Doktoranci tylko raz wypełniali ankietę dotyczącą jakości oferowanego im kształcenia. Brak informacji o jej wynikach, szczególnie o reakcji na sugestie tam zapisane powoduje, że nie mają oni przekonania o możliwości wpływu na treść programu studiów.

Podnoszenie poziomu nauczania wspierane jest również przez interesariuszy zewnętrznych. Do programu zajęć włączono wykłady monograficzne (60 godz.) oraz warsztaty laboratoryjne (30 godz.) prowadzone przez pracowników PAN. Instytucje związane z obsługą rolnictwa i zainteresowane zatrudnieniem absolwentów studiów doktoranckich wywierają wpływ na ofertę edukacyjną poprzez zgłaszanie sugestii dotyczących programu studiów. W zewnętrznych jednostkach naukowo-badawczych (IHAR, IGR, IUNG, IERiGŻ, Instytut Ochrony Przyrody PAN, IMP PAN) doktoranci wykonują część swoich badań. Interesariusze zewnętrzni wskazują kadry i doktorantom obszary badawcze, którymi są zainteresowani oraz przedstawiają swoje oczekiwania odnośnie kompetencji absolwentów.

4) Na studiach doktoranckich jest stosowany system ECTS. Poszczególnym przedmiotom przypisane są punkty wyrażające konieczny nakład pracy doktorantów. Ogólna liczba tych punktów wynosi 60, co jest zgodne z §4.1 rozporządzenia MNiSzW z dnia 1 września 2011r. *W sprawie kształcenia na studiach doktoranckich w uczelniach i jednostkach naukowych* (Dz.U. Nr 196, poz. 1169). Formalnie, uwzględniając wymiar zajęć dydaktycznych i nakład pracy własnej doktorantów, system ten jest poprawny, a 1 punkt ECTS odpowiada 30 godzinom. System punktów ECTS umożliwia wymianę międzynarodową doktorantów jednakże, jak wspomniano to powyżej, program wymiany międzynarodowej Erasmus nie cieszy się ich dużym zainteresowaniem.

5) Władze Wydziału ze szczególną starannością dbają o osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Jako zasadnicze kryterium weryfikacji i potwierdzenia osiągnięcia efektów kształcenia przyjęto dorobek naukowy doktoranta, w tym poziom metodyczno – merytoryczny rozprawy doktorskiej i jej obrony, wkład doktoranta w realizację projektów badawczych i jego autorskie lub współautorskie publikacje. Ocenom bieżącym w trakcie studiów służą egzaminy, kolokwia, ocena wykonywanych prac i okresowych raportów. Te działania nie są dotychczas sformalizowane systemowo w formie zadań, procedur i oceny efektów. Jednak fakt, że niemal wszyscy doktoranci kończą studia i w trakcie postępowania promocyjnego uzyskują stopień naukowy doktora wskazują, że studia spełniają swoją rolę w przygotowaniu kadr naukowych na poziomie doktorskim.

W opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym doktoranci nie są dobrze przygotowani do prowadzenia zajęć, które w wielu przypadkach prowadzone są na niskim poziomie. Ponieważ doktoranci prowadzą zajęcia dydaktyczne jako praktykę, można stwierdzić, że w przypadku praktyk efekty nauczania nie są osiągnięte na wysokim poziomie.

Do oceny jakości nauczania stosuje się ankietę (wg Kierownika Studium) po skończonym semestrze i hospitacje zajęć przez kierowników katedr (18 katedr Wydziału).

Niestety, według opinii doktorantów, mają oni ograniczone możliwości oceny kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia (wyjątek stanowi tu praca Dziekanatu) ze względu na brak zaufania do możliwości realizowania efektów ankietyzacji. Mają jedynie większy wpływ, jak i studenci pozostałych stopni studiów, na wybory najlepszego nauczyciela akademickiego

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego² w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Wydział w wyniku kształcenia na studiach doktoranckich, zapewnia uzyskanie efektów kształcenia właściwych dla obszaru badawczego, którego dotyczą oraz umożliwia uzyskanie stopnia naukowego doktora;
- 2) Wydział zapewnia efekty kształcenia na studiach podyplomowych zgodne z wymaganiami rynku oraz umożliwiające nabycie nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy;
- 3) Wewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania efektów kształcenia bezpośrednio, zewnętrzni natomiast pośrednio;
- 4) Wydział stosuje na studiach doktoranckich system ECTS. Punkty odpowiadają nakładowi pracy doktoranta odpowiedniemu do osiąganych efektów kształcenia.
- 5) Wydział posiada wiarygodny, przejrzysty i powszechnie dostępny dla doktorantów i słuchaczy - system umożliwiający ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia.

4. Zasoby kadrowe, materialne i finansowe posiadane przez jednostkę mające służyć realizacji zakładanych celów strategicznych i osiągnięcia efektów kształcenia

1) Wydział Kształtowania Środowiska i Rolnictwa UW-M w Olsztynie prowadzi działalność dydaktyczną w ramach macierzystej Uczelni od ponad 60 lat. Wieloletnie doświadczenie w pracy naukowo-dydaktycznej sprawiło, że polityka kadrowa Wydziału realizowana jest poprawnie, a posiadane zasoby kadrowe w pełni odpowiadają prowadzonym kierunkom studiów. Wydział zatrudnia 153 nauczycieli akademickich, dla których niemal w całości Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy. W strukturze zatrudnionej kadry duży jest udział profesorów tytularnych (18,9%) i doktorów habilitowanych (26,8%), a znikomy magistrów (1,3%). Tych ostatnich zatrudnia się tylko wyjątkowo, a ich rolę wypełniają w znacznym stopniu doktoranci realizujący część zajęć dydaktycznych. Prowadzona polityka kadrowa opiera się na zatrudnianiu doktorów kończących prowadzone na Wydziale studia doktoranckie lub doktorów spoza Wydziału, stosownie do potrzeb dydaktycznych na kierunkach studiów. Kadra tzw. „samodzielna” jest niemal w całości efektem rozwoju naukowego i awansów pracowników Wydziału. Ten rozwój nie wzbudza zastrzeżeń i wątpliwości. Należy podkreślić, że w ostatnich 5 latach na ocenianym Wydziale znacząco wzrosła liczba doktorów habilitowanych, co wyraźnie wskazuje, że rozwój kadry i potencjał kadrowy Wydziału nie jest zagrożony.

Najliczniejsza jest kadra nauczycieli akademickich reprezentujących dyscyplinę naukową „agronomia”, następnie „ochrona i kształtowanie środowiska”, inne dyscypliny naukowe („ogrodnictwo”, „leśnictwo”, „chemia”, „geografia” i in.) reprezentowane są przez mniejszą liczbę osób. Wszystkie prowadzone kierunki studiów posiadają kadre odpowiadającą wymaganiom minimum kadrowego zawartym w rozporządzeniu MNiSzW z dnia 1 września 2011 r. *W sprawie kształcenia na studiach doktoranckich w uczelniach i jednostkach naukowych.* (Dz.U. Nr 196, poz. 1169). W kształceniu Wydział korzysta też z licznej kadry zatrudnionej w innych wydziałach Uniwersytetu. Dlatego zajęcia dydaktyczne są powierzane nauczycielom o odpowiednich kompetencjach merytorycznych. Toteż w dokonanych wcześniej przez PKA ocenach programowych jakości kształcenia na 4

kierunkach studiów nie było zastrzeżeń co do obsady kadrowej tych kierunków studiów i przedmiotów kształcenia. Bardzo korzystna jest relacja liczby studentów i doktorantów do liczby nauczycieli akademickich na Wydziale wynosząca 12.

Jednym z elementów oceniających i motywujących jest dobrze funkcjonujący od wielu lat w Uczelni system wewnętrznej oceny kadry naukowo - dydaktycznej. Kryteria oceny pracy dydaktycznej, działalności naukowej, pracy w zakresie kształcenia kadry oraz działalności organizacyjnej nauczycieli akademickich określa Uchwała Rady Wydziału Nr 40 z dnia 18.10.2012 r.

W opinii studentów kadra Wydziału jest kompetentna i prezentuje wysoki poziom merytoryczny. Ich zdaniem zajęcia dydaktyczne prowadzone przez specjalistów z poszczególnych dziedzin pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Większość studentów uważa, że ich opinie wyrażane w ankiecie nt. pracowników dydaktycznych mają wpływ na jakość kształcenia. Zgodnie z Ustawą ocena studentów jest brana pod uwagę przy ocenie okresowej nauczycieli akademickich.

Na studiach doktoranckich zajęcia prowadzą nauczyciele z tytułem profesora lub stopniem dr habilitowanego. Seminaria doktoranckie prowadzone są przez profesorów o uznanym dorobku naukowym reprezentujących poszczególne dyscypliny naukowe. Kwalifikacje prowadzących są zgodne z celami i efektami kształcenia. Doktoranci pozytywnie oceniają kompetencje kadry naukowo-dydaktycznej.

2) Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, w tym Wydział Kształtowania Środowiska i Rolnictwa, dysponuje dużą bazą materialną służącą dydaktyce i badaniom naukowym. Doktoranci i studenci mają dobre warunki do nauki i pracy naukowo-badawczej. Zajęcia ze studentami mające charakter eksperymentalny realizowane są w dobrze wyposażonych laboratoriach (spis ważniejszej aparatury i zakres możliwych analiz przedstawiony jest na stronie internetowej Uczelni w zakładce „Baza laboratoryjno-usługowa” <http://aparatura.uwm.edu.pl/>), zajęcia audytoryjne – w salach wyposażonych w niezbędny sprzęt audiowizualny.

Studenci i doktoranci nabywają umiejętność obsługi aparatury badawczej znajdującej się w laboratoriach, wykonywania specjalistycznych analiz oraz zestawiania uzyskanych danych przy użyciu nowoczesnych technik komputerowych. Oprócz znajdujących się na terenie kampusu bogato wyposażonych zakładów/stacji doświadczalnych (zapewniających organizacyjną i techniczną obsługę doświadczeń polowych), trzeba wskazać Ośrodek Dydaktyczno-Doświadczalny, gdzie doktoranci realizują zajęcia dydaktyczne i badania naukowe. Obecni na spotkaniu studenci pozytywnie ocenili infrastrukturę dydaktyczną Wydziału. Dostęp do laboratoriów i materiałów dydaktycznych pozwala im zdaniem na osiągnięcie umiejętności potrzebnych w praktyce i późniejszej pracy zawodowej.

Na podkreślenie zasługuje zapewnienie odpowiednich warunków nauki studentom niepełnosprawnym. Poza specjalną pomocą materialną Uczelnia wyposaża sale dydaktyczne w specjalistyczny sprzęt (2 sale wykładowe wyposażono we wzmacniacz pętli indukcyjnej dla osób niesłyszących) oraz likwiduje bariery architektoniczne.

Uczelnia w ostatnich latach znacząco wzbogaciła swą bazę materialną w wyniku realizowanych inwestycji i remontów. Wydział jest w trakcie realizacji nowych projektów modernizacyjnych służących celom naukowo-badawczym.

Studenci i doktoranci mogą korzystać z nowoczesnej, bardzo bogato wyposażonej biblioteki Uczelni. Mają oni zdalny dostęp do znajdujących się w niej pełnotekstowych baz danych. W jednostkach Wydziału są również książki i czasopisma wykorzystywane w dydaktyce. Zarówno studenci jak doktoranci są zadowoleni z dobrego wyposażenia infrastrukturalnego Uczelni, odpowiada ono ich potrzebom.

3) Choć Wydział nie dysponuje pełną autonomią finansową, to prowadzona polityka finansowa zapewnia stabilność jego rozwoju. Dysponentem środków dotacji budżetowej na pokrycie kosztów związanych z utrzymaniem potencjału badawczego są władze diekańskie. Algorytm podziału środków finansowych na badania statutowe jest określany uchwałami Rady Wydziału. Środki z funduszy strukturalnych na finansowanie programów i projektów badawczych pozostają do dyspozycji jednostek wykonujących te projekty. Środki przekazane na działalność dydaktyczną Wydziału rozdysponowywane są na poszczególne jednostki proporcjonalnie do liczby godzin dydaktycznych realizowanych przez daną jednostkę.

Dotychczasowa polityka finansowa Wydziału umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia i stabilności rozwoju. Mogą to zapewnić mocne strony Wydziału, tj.: znaczne zasoby kadrowe pracowników samodzielnych, dobre wyposażenie laboratoriów w nowoczesny sprzęt, dopracowanie Wydziałowego SZJK, możliwość korzystania ze środków w ramach wielu programów UE, rozwinięta współpraca w ramach projektów międzynarodowych, rosnące zainteresowanie współpracą podmiotów i instytucji sfery społeczno-gospodarczej, rozwinięte kontakty z praktyką.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego² w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Wydział posiada kadrę stosowną do potrzeb wynikających z prowadzonej działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej, prowadzi politykę kadrową umożliwiającą rozwój kwalifikacji naukowych i dydaktycznych pracowników;
- 2) Wydział dysponuje odpowiednią infrastrukturą dydaktyczną dostosowaną do specyfiki oferowanych studiów, zapewniającą osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia;
- 3) Polityka finansowa Wydziału zapewnia stabilność jej rozwoju.

5. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę

Wydział Kształtowania Środowiska i Rolnictwa w parametryzacji jednostek naukowych ma przyznaną I kategorię. Posiada autonomię nie tylko w zapewnianiu warunków studiowania ale także wspierania dydaktyki działalnością naukowo-badawczą, współpracuje z jednostkami naukowymi z różnych krajów oraz z jednostkami gospodarczymi w kraju i za granicą. Działalność naukowo-badawcza pozostaje w ścisłym związku z założoną misją Wydziału, co jest zgodne z obszarem kształcenia w zakresie nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych; dziedziną – nauki rolnicze i dyscyplinami naukowymi takimi jak ochrona i kształtowanie środowiska, ogrodnictwo oraz agronomia związanych z oferowanymi, odpowiednimi kierunkami studiów. Dyscyplinie ochrona i kształtowanie środowiska odpowiadają dwa oferowane przez Wydział kierunki – „architektura krajobrazu” i „ochrona środowiska”, dyscyplinie ogrodnictwo – kierunek o tej samej nazwie, zaś dyscyplinie agronomia – kierunek „rolnictwo”. Najmłodszy na Wydziale kierunek „leśnictwo” (istniejący od roku akademickiego 2011/2012), obejmujący także kształcenie w obszarze w zakresie nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych reprezentuje dziedzinę nauki leśne i dyscyplinę leśnictwo. Ze względu na rozpoczynający się dopiero tok studiów, w niniejszej ocenie nie dokonano odniesień do tego kierunku.

Jak widać, wszystkie kierunki studiów prowadzone na ocenianym Wydziale obejmują obszar nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, ale niektóre z nich znajdują odniesienie efektów kształcenia np. w obszarze nauk technicznych czy artystycznych („architektura krajobrazu”) oraz nauk przyrodniczych („ochrona środowiska”). Warto nadmienić także, że studia podyplomowe, prowadzone na Wydziale w specjalnościach: „urządzanie i pielęgnacja terenów zieleni”, „produkcja rolnicza i ogrodnicza” oraz „diagnostyka w ochronie roślin”

mają ścisły związek z przyjętym przez Wydział obszarem kształcenia. Wyniki badań oraz najnowsze osiągnięcia nauki w zakresie obszaru kształcenia realizowanego na Wydziale wykorzystywane są w procesie kształcenia, obserwuje się przy tym wyraźną spójność w tym zakresie.

Z całą pewnością skutecznemu kształceniu sprzyja na Wydziale realizacja drugiej edycji projektu pt. „Kierunek Zamawiany ‘ochrona środowiska’ to Umiejętności, Wiedza, Możliwości”, który adresowany jest do studentów i studentek studiów stacjonarnych z naboru na rok akademicki 2012/2013 i będzie obejmował okres od 01.10.2012 do 31.12.2015 r. Pozwala on m.in. na prowadzenie zajęć wyrównawczych, motywującego programu stypendialnego, szkoleń i zajęć interdyscyplinarnych z zakresu ochrony środowiska i rozwiązań proekologicznych, wizyt studyjnych w kraju i zagranicą, płatnych staży krajowych w firmach związanych z ochroną środowiska oraz programu wsparcia dla osób niepełnosprawnych.

Wizytowany Wydział realizuje badania naukowe we wszystkich jednostkach, wchodzących w skład jego struktury. Wyniki badań naukowych pracowników, doktorantów oraz studentów znajdują swój wyraz m.in. w oryginalnych pracach twórczych (w tym w czasopiśmie o międzynarodowych o wysokim wskaźniku IF) i monografiach, projektach badawczych MNiSW, NCN, NCBiR oraz międzynarodowych. Dla przykładu - dorobek publikacyjny Wydziału za 2011 r. wg przekazanych na miejscu materiałów obejmuje 153 pozycje, w tym 38 prac w czasopiśmie z IF. W tym też roku odnotowano 110 cytowań publikacji pracowników Wydziału. Liczba rozdziałów w monografiach wynosiła łącznie 47 - w tym 18 w anglojęzycznych, pod redakcją pracowników ocenianej jednostki powstało 8 monografii – w tym 2 w języku angielskim. O jakości poprawnego „systemu publikacyjnego” Wydziału świadczy bezsprzecznie prowadzenie Kwartalnika Polskiego Towarzystwa Magnezologicznego - Journal of Elementology, z IF wynoszącym 0,354. Na szczególne podkreślenie zasługuje także opracowanie przez pracowników Wydziału 63 sekwencji genu NAT2, co zamieszczono w światowym banku genów. Nie bez znaczenia jest dorobek pracowników – artystów, firmujących kierunek architektura krajobrazu w zakresie dokonań twórczych, których w 2011 było 17. Do dorobku naukowego 2011 roku zaliczyć należy także efektywność wdrożeniową WKŚiR w formie 2 uzyskanych patentów i 7 zgłoszeń patentowych oraz 8 opracowań na zlecenie podmiotów gospodarczych.

W 2011 roku Wydziałowy Program Badań Naukowych obejmował 24 tematy statutowe, 14 grantów wydziałowych, 65 projektów i zadań badawczych w projektach finansowanych ze źródeł innych niż z tytułu dotacji budżetowej na badania statutowe i 78 tematów zleconych przez podmioty gospodarcze lub jako usługa badawcza, w tym: projekty własne – 28, projekty NCN - 2, projekty promotorskie – 6, projekty habilitacyjne – 3, w ramach projektu kluczowego POIG - (koordynacja przez przedstawiciela Wydziału 8 zadań, w tym 2 z Wydziału), w ramach programu strategicznego NCBiR - (koordynacja przez przedstawiciela Wydziału części badań prowadzonych przez zespół UWM, w tym 18 z 37 zadań badawczych realizowane przez zespoły Wydziału); projekty POSTDOC – 3, projekty UE- 3 (2 x 7PR, INTERREG IVC). Należy stwierdzić, że realizowane na Wydziale tematy badawcze w znaczący sposób przyczyniają się do rozwoju kadry dydaktycznej, wpływając na podniesienie jakości obszaru kształcenia w zakresie nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych na poszczególnych kierunkach studiów, obejmującego dyscypliny – ochrona i kształtowanie środowiska, ogrodnictwo oraz agronomia, a także szeroką ofertę przedmiotów specjalnościowych. One jednocześnie stanowią także naturalną bazę działalności badawczej studentów, realizacji ich prac dyplomowych na każdym szczeblu i źródło nowej wiedzy implementowanej do programów kształcenia. Wyniki realizowanych przez Wydział prac badawczych znajdują bez wątpienia swój wyraz w przygotowywaniu i uaktualnianiu treści

dydaktycznych – szczególnie dotyczących wykładów a także wpływają na innowacyjność prac dyplomowych i rozpraw doktorskich.

U podstaw projektów systemowych leżą także uzyskiwane stypendia doktoranckie typu DrINNO. Z zestawienia przedstawionego w czasie wizytacji wynika, że w latach 2007-2011 uzyskało je 7 osób. Doktoranci Wydziału oprócz roli wykonawcy w projektach badawczych pełnią także funkcje kierowników (w załączniku 18 Raportu Samooceny odnotowano 4 takie sytuacje). Świadczy to dobitnie o jakości kształconych na Wydziale doktorantów. W wykazie publikacji z udziałem doktorantów w latach 2010-2012 (załącznik III.2 Raportu Samooceny) odnotowano 14 prac z IF w zakresie od 0,508 do 4,98 oraz ponad 70 innych pozycji. W toku wydawniczym – po pozytywnych recenzjach znajduje się ponad 20 prac oryginalnych w czasopismach opatrzonych IF w zakresie 0,508-4,98. Znaczący udział doktorantów w finalizowaniu pracy badawczej w formie publikacji oryginalnych, świadczy m.in. o wysokiej jakości realizowanych badań, doskonałej opiece promotorskiej oraz dostępu do wysokiej klasy aparatury badawczej. Wszystko to skutkuje osiągnięciem przez Wydział konkretnych, niepodważalnych efektów w zakresie kształcenia.

O aktywności doktorantów oraz o wartości naukowej badań realizowanych przez nich na Wydziale, świadczyć mogą także informacje zawarte w załączniku 18 Raportu Samooceny, dotyczące projektów badawczych z udziałem doktorantów. Są to 3 projekty międzynarodowe, 20 projektów MNiSW, NCN, NCBiR (w tym 5 promotorskich), 2 projekty kluczowe, 1 grant zamawiany, 7 tematów statutowych oraz projekty wydziałowe realizowane przez nich w latach 2010-2012, których we załączniku 18.1 wskazano 9. Z rozmowy z doktorantami wynika, że pracują oni pod ścisłym kierunkiem opiekunów naukowych/promotorów. Różnorodność tematyki badawczej podejmowanej przez kadrę Wydziału KŚiR umożliwia doktorantom realizację celów i efektów kształcenia na studiach III stopnia oraz indywidualizację kształcenia, a prowadzone badania naukowe są spójne z obszarem kształcenia na studiach doktoranckich.

Według wykazu przedstawionego przez wizytowaną jednostkę aktualnie prowadzone badania realizowane w grantach MNiSW i NCN, w których biorą udział doktoranci, obejmują następujące tematy:

- Mechanizm powstawania wodoru w układzie zamkniętym z wykorzystaniem mikroglonów z gatunku *Platymonas Subcordiformis* przy zastosowaniu wody pochodzącej z przybrzeżnej strefy Morza Bałtyckiego.
- Opracowanie technologii oczyszczania ścieków opartej na symbiotycznym działaniu metody osadu czynnego i hydrofitów z ukierunkowaniem na zmniejszenie emisji CO₂.
- Wpływ usieciowana chitozanu na efektywność usuwania barwników i metali ciężkich z roztworów wodnych.
- Wpływ promieniowania mikrofalowego na efektywność fermentacji metanowej w reaktorze z błoną biologiczną.
- Opracowanie technologii oczyszczania ścieków opartej na symbiotycznym działaniu metody osadu czynnego i hydrofitów z ukierunkowaniem na zmniejszenie emisji CO₂.
- Efektywność biostabilizacji wydzielanych frakcji wielkościowych odpadów komunalnych.
- Wielokryteriowa ocena wartości przedplonowej roślin oleistych uprawianych na cele energetyczne dla pszenicy ozimej.
- Wydajność i jakość ziarna trzech taksonów ozimej pszenicy konsumpcyjnej (-vulgare, -spelta, -durum) w zależności od poziomu technologii produkcji.
- Efektywne systemy produkcji biomasy na gruntach rolniczych i jej konwersja do paliw ciekłych i gazowych.
- Wpływ różnych technologii produkcji rzepaku na jego plonowanie i jakość.
- Aktywność mikrobiologiczna gleb poddanych presji metali ciężkich.
- Możliwość ograniczania wpływu oleju opałowego na gleby i rośliny.
- Metodyczne i ekonomiczne aspekty testowania nowych technologii produkcji żyta ozimego (*Secale cereale* L.)
- Ocena stanu i możliwości ochrony odtworzonych jezior w warunkach różnego nasilenia antropopresji.

- Funkcjonowanie i ochrona starorzeczy w aspekcie tworzenia optymalnych warunków bytowania ichtiofauny na przykładzie doliny Biebrzy.

W 4 przypadkach ww. tematów kierownikiem pracy badawczej jest doktorant.

W ramach Programu Strategicznego badań naukowych i prac rozwojowych NCBiR w latach 2010- 2014 dwóch doktorantów prowadzi temat badawczy „Założenia do opracowania instalacji pilotażowej mikrobiogazowni o mocy 10 KWe” oraz jeden doktorant prowadzi temat badawczy „Dynamika obiegu wody w warunkach produkcji biomasy lignocelulozowej na gruntach rolniczych”. Dwóch doktorantów w latach 2008-2013 prowadzi także badania w ramach programu POIG, a także grant zamawiany w ramach MRiRW. Doktoranci są także współwykonawcami badań statutowych. Na podstawie wykazu przedstawionego przez jednostkę w 5 przypadkach na 7 prowadzonych prac statutowych są oni wykonawcami projektu badawczego. W latach 2010- 2012 doktoranci byli także uczestnikami aż 15 projektów wydziałowych:

- Zagrożenia i potrzeby renaturyzacji starorzeczy w dolinach rzek objętych ochroną.
- Możliwość wykorzystania lignocelulozowej biomasy roślinności wodnej jako alternatywnego źródła substratu organicznego dla biogazowni.
- Mikrofalowa destrukcja biomasy lignocelulozowej przed procesem biogazowania.
- Elektrolityczne usuwanie związków azotu i fosforu ze ścieków w beztlenowym reaktorze z unieruchomioną błoną biologiczną.
- Ocena skutków stosowania kompostów z osadów ściekowych i odpadów komunalnych w rolnictwie.
- Szkodliwość, biologia i metody ograniczania patogenów rodzaju *Oculimacula*.
- Prognozowanie planów łubinu żółtego i wąskolistnego w zależności od wybranych scenariuszy zmian klimatu.
- Oddziaływanie i zanieczyszczenia gleby fluorem na jakość białka w roślinach.
- Konkurencja między pszenicą jarą (*Triti cunae stivum ssp. vulgare L.*) i koniczyną perską (*Trifolium resupinatum L.*) w warunkach zróżnicowanego zagęszczenia roślin.
- Przydatność buraka na cele biogazowe.
- Remediacja gleby zanieczyszczonej WWA.
- Usuwanie środków do odladzania nawierzchni lotniskowych na wypełnieniu w postaci granulatu z popiołów powstających w procesie spalania osadów ściekowych.
- Zastosowanie usieciowanego chitozanu do usuwania barwników z roztworów wodnych.
- Wpływ sieciowania chitozanu wersenianem sodu oraz eterem triglicydylowymtrimetylopropanu na zdolność do sorbowania barwników reaktywnych.
- Doskonalenie technologii uprawy roślin ogrodniczych na warunki Polski północno- wschodniej.

Na podstawie analizy danych dostarczonych przez jednostkę oraz rozmowy z doktorantami można stwierdzić, że mają oni bardzo duży udział w prowadzonych pracach naukowo - badawczych a także otrzymują adekwatne w tym zakresie wsparcie ze strony Wydziału. Z rozmowy z doktorantami wynika, że wysoko oceniają oni możliwość rozwoju naukowego stwarzanego im przez jednostkę a także mają możliwość prowadzenia samodzielnych badań naukowych. Należy wspomnieć, że doktoranci mogą samodzielnie wybierać temat pracy badawczej, co jest przykładem dobrej praktyki i świadczy o kulturze jakości w tym zakresie. Doktoranci aktywnie uczestniczą również w konferencjach naukowych, co daje im okazję do prezentacji i dyskusji otrzymanych wyników badań a także umożliwia kontakt ze specjalistami z dziedziny, w której zaczynają działać.

Zarówno pracownicy jak i doktoranci przejawiają dużą aktywność naukową poprzez przedstawianie wyników badań na licznych konferencjach krajowych i zagranicznych, wygłaszając referaty czy też przygotowując postery. Aktywność doktorantów w tej kwestii rysuje załącznik 17 Raportu Samooceny, z którego wynika, że w okresie 2010-2012 na konferencjach międzynarodowych 12 osób przedstawiło wyniki swoich badań naukowych, zaś na konferencjach krajowych takich wystąpień było 18. Na podstawie materiałów przekazanych na miejscu należy zauważyć, że na konferencjach krajowych i zagranicznych w 2011 roku pracownicy Wydziału wygłosili 90 referatów – w tym 17 zamawianych oraz ponad 180 posterów, co jest na pewno znaczącym osiągnięciem.

Liczne badania naukowe na wizytowanym Wydziale realizują również dynamicznie działające Koła Naukowe – w liczbie 13, których członkowie uczestniczą m.in. w przygotowywaniu publikacji czy też rozwiązań projektowych w ramach konferencji ogólnopolskich oraz międzynarodowych seminariów. Widoczna jest przy tym szeroka możliwość rozwijania przez studentów często bardzo specjalistycznych i zaawansowanych zainteresowań naukowych. Udostępnione do wglądu wybrane tematy prac zrealizowanych w ramach działalności w Kołach Naukowych należy uznać za interesujące i zarazem profesjonalne, zbieżne z realizowanym na Wydziale profilem kształcenia. Wielokrotnie zostały one dostrzeżone poprzez zdobycie „medalowych” miejsc i wyróżnień. Warto nadmienić, że w maju 2012 r. właśnie na UW-M w Olsztynie odbyło się XLI Międzynarodowe Seminarium Kół Naukowych pod hasłem „Koła naukowe szkołą twórczego działania”. Nie bez znaczenia są badania realizowane na obozach naukowych, które także są w sposób profesjonalny udokumentowane. Z udostępnionego w czasie wizytacji zestawienia wybranych prac zrealizowanych przez studentów w ramach działalności w Kołach Naukowych w latach 2007-2012 wynika, że mają one ścisły związek z kierunkami studiów i obszarem kształcenia na Wydziale wraz z podległą mu dziedziną oraz dyscyplinami naukowymi.

Nierzadko też badania naukowe realizowane w pracach dyplomowych wynikają z szeroko pojętych potrzeb praktycznych i mają odniesienie aplikacyjne. W latach 2007-2011 zrealizowano 18 publikacji z udziałem studentów. Studentom i doktorantom, realizującym prace badawcze w określonej jednostce organizacyjnej udostępnia się laboratoria i pracownie specjalistyczne bardzo dobrze wyposażone stosownie do wykonywanych doświadczeń, Laboratoriów takich, poza stacją monitoringu emisji zanieczyszczeń powietrza, jest Wydziale ponad 40 (załącznik III.1 Raportu Samooceny).Warto podkreślić, że również realizacja Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej umożliwiła istotne doposażenie laboratoriów w specjalistyczną aparaturę badawczą. Poza tym pomocniczą rolę w realizacji badań naukowych stanowią dobrze wyposażone sale dydaktyczne. Warto przy okazji nadmienić, że imponujące wrażenie robi wizytowana nowoczesna, bogata w zasoby Biblioteka, która odgrywa nieocenioną rolę w całokształcie nauczania. Doktoranci bez problemu mogą realizować tematy badawcze w oparciu o własny pomysł, daje się im także możliwość realizacji badań naukowych poza rodzimą jednostką, prowadzącą studia doktoranckie. Poza tym odbywają oni również tzw. staże metodyczne, które przygotowują ich do pełnej realizacji zaplanowanych eksperymentów. Widoczna spójność obszaru, dziedzin i dyscyplin naukowych w zakresie których prowadzone są badania naukowe z realizowanym na Wydziale wysokim poziomem kształcenia studentów i doktorantów wpływa znacząco na jakość osiągniętych efektów a ostatecznie na dobrze wykształconego absolwenta.

Działalność naukowo-badawcza Wydziału jest ukierunkowana na szeroko pojmowaną problematykę ekologicznych podstaw wykorzystania, gospodarowania oraz ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej i kształtowania środowiska. Jako strategiczne kierunki badawcze (Strategia Rozwoju Wydziału z 2006 roku) przyjęto trzy:

- **produkcja i wykorzystanie roślinnych surowców energetycznych** – z tematyką badawczą wynikająca z oczekiwań społecznych i gospodarczych związanych z potrzebą wykorzystania szeroko rozumianych odnawialnych źródeł energii, stanowiąc bazę naukowo-badawczą dla specjalności studiów ”rolnicze surowce energetyczne” - realizowanej na II stopniu studiów kierunku „rolnictwo”;
- **przyrodnicze i ekonomiczne uwarunkowania prozdrowotnej produkcji roślin rolniczych i ogrodniczych** – z tematyką korespondującą z wieloletnią problematyką badawczą Wydziału, stanowiąc podbudowę do kształcenia, w szczególności na kierunkach: „rolnictwo” i „ogrodnictwo”;

- **ochrona środowiska i kształtowanie krajobrazu** – z pracami badawczymi, stanowiącymi bazę do kształcenia na kierunkach: „ochrona środowiska”, „architektura krajobrazu” i „leśnictwo”.

Organizacyjnie, tematyka badawcza Wydziału realizowana jest w ramach Uczelnianego Programu Badań Naukowych i ujęta jest w cztery grupy problemów badawczych: „ochrona środowiska i kształtowanie krajobrazu”, „uwarunkowania produkcji ogrodniczej i ekonomiczno-społecznego rozwoju obszarów wiejskich”, „biologiczne uwarunkowania produkcji roślinnej” oraz „agroekologiczne i ekonomiczne uwarunkowania produkcji roślinnej” – w obrębie których przyjęto bardziej szczegółowe zagadnienia badawcze.

Warto podkreślić, że Wydział plasuje się na pierwszym miejscu wśród jednostek organizacyjnych funkcjonujących w Uczelni pod względem uzyskiwanej dotacji na działalność statutową, co jest również wynikiem dobrej pracy w sferze badań naukowych. Jest również jednym z liderów w zakresie współpracy z podmiotami gospodarczymi oraz liczby wynalazków i wzorów użytkowych zgłoszonych do urzędu patentowego w latach 2011-2012.

Aktywność Wydziału w zakresie działalności badawczej uwidacznia się również w pracach Centrum Badań Energii Odnawialnej (CBEO) - ogólnouczelnianej jednostki skupiającej 20 interdyscyplinarnych zespołów z 9 Wydziałów UW-M. Jest to doskonały dowód na to, że WKŚiR w znaczący sposób realizuje/koordynuje badawcze programy strategiczne, co ma niebagatelny wpływ na postrzeganie Jego jako profesjonalnego partnera do wspólnych przedsięwzięć. O skali i zarazem jakości tego typu zadań projektowych świadczy także fakt, że na zespół Wydziału przypada budżet w kwocie 8.930.360 zł, stanowiący niemal 40% łącznego budżetu. Uzyskane efekty bezsprzecznie jeszcze bardziej podniosą rangę ocenianego Wydziału w zakresie podejmowania właściwego kształcenia studentów.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego¹ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Badania naukowe na WKŚiR prowadzone są wysokim poziomem, a uzyskane wyniki - często o charakterze innowacyjnym przekładają się w znaczący sposób na jakość kształcenia studentów, co znajduje także wyraz w precyzowaniu ulepszonych programów studiów – zgodnie z potrzebami kierunków. Biorąc pod uwagę obszar kształcenia, dziedzinę i dyscypliny naukowe dla realizowanych tam kierunków należy stwierdzić, że są one spójne w każdej mierze i na wszystkich odcinkach działalności Wydziału. Na zbieżność obszaru kształcenia z kierunkami kształcenia na Wydziale ma z całą pewnością dobrze skonstruowana struktura organizacyjna, u podstaw której leży odpowiednio dobrana i wykształcona kadra pracowników zarówno inżyniersko-technicznych jak i naukowo-dydaktycznych.

Należy pozytywnie ocenić stopień udziału doktorantów i studentów w realizowanych na Wydziale badaniach naukowych. Warto zaznaczyć, że tematy, realizowane przez tą grupę młodych naukowców, oprócz wartości typowo poznawczej mają także znaczenie aplikacyjne. Doktoranci i studenci wnoszą jednocześnie znaczący wkład w rozwój dyscyplin w ramach których realizują swoje badania.

Na Wydziale istnieją możliwości realizowania przez doktorantów samodzielnych badań naukowych, także poza jednostką prowadzącą studia doktoranckie. Jest to korzystne dla każdej ze stron i powoduje szeroko pojęty ich rozwój, zdobywanie doświadczeń i dojrzałość naukową..

6. Uczestniczenie jednostki w krajowej i międzynarodowej wymianie studentów, doktorantów, pracowników naukowych i dydaktycznych oraz współpraca z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami akademickimi, a także z przedsiębiorstwami i instytucjami

1) Studenci, doktoranci i pracownicy jednostki brali udział w licznych programach międzynarodowych. W okresie 2007-2012 z programu ERASMUS skorzystało 20 studentów, 4 doktorantów oraz 15 pracowników Wydziału (wg Raportu Samooceny WKŚiR). W ramach programu Erasmus studenci wyjeżdżają do innych Uczelni partnerskich, natomiast Wydział przyjmuje studentów obcokrajowców. W tym też okresie w ramach programu ERASMUS przyjechało 29 studentów oraz 4 pracowników. W ostatnich pięciu latach nauczyciele Wydziału w ramach Teaching Staff Mobility programu Erasmus brali udział w kształceniu, prowadząc wykłady dla studentów w zagranicznych ośrodkach akademickich. Wyjazdy te prowadziły do pogłębienia wiedzy merytorycznej oraz doskonalenia warsztatu metodycznego nauczycieli. Wydział również gościł nauczycieli z innych ośrodków, którym prezentował metody pracy realizowane na Wydziale.

Na wizytowanym Wydziale studenci mają także możliwość pobytu zagranicą w ramach praktyk. W ostatnich latach wyjazdy studentów odbywały się głównie do Holandii a w mniejszym stopniu do Norwegii, Francji i Wielkiej Brytanii. Każdy wyjazd zagraniczny był indywidualnie rozpatrywany i na prośbę studenta wliczany w poczet programowej praktyki (po udokumentowaniu zgodności wykonywanych czynności z programem praktyki). W zestawieniu zawartym w tabeli 1 załącznika I.4 Raportu Samooceny Wydziału wskazano na fakt zrealizowania w okresie 2007-2012 157 takich wyjazdów, przy czym najwięcej ich odbyło się w latach 2008/2009 i 2007/08 - odpowiednio 82 i 67. W projekcie ProEdu w 2011/2012 udział brało 3 pracowników, zaś w programie Projekt NOBEL 2 pracowników Wydziału.

Według wykazu przedstawionego przez Kierownika Studiów Doktoranckich doktoranci od 2008 r. mają możliwość wyjazdów na zagraniczne stypendia i staże. W roku akademickim 2008/2009 doktoranci wyjechali do The School for Renewable Energy Science (Islandia), na staż w Duńskim Uniwersytecie Technicznym w Kopenhadze, staż w NIVA w Oslo oraz w ramach Programu Erasmus na Czech University of Life Sciences Prague. W roku akademickim 2009/2010 jedna doktorantka wyjechała na Justus Liebig University Giessen w Niemczech, zaś w 2011/2012 dwóch doktorantów wyjechało 3-miesięczny staż na Czech University of Life Sciences Prague. Z rozmowy z Kierownikiem Studiów Doktoranckich wynika także, że we wrześniu br. odbyła się publiczna obrona doktorantki z Białorusi (uczestniczki studiów doktoranckich prowadzonych na Wydziale). Aktualnie na studiach doktoranckich nie kształci się żadna osoba z zagranicy.

Z rozmowy z doktorantami wynika, że rzadko wyjeżdżają oni w ramach programu Erasmus nie tyle ze względu na brak dostępności interesujących ofert, ile przede wszystkim ze względu na nieopłacalność wyjazdu z finansowego punktu widzenia. Informacje dotyczące programu Erasmus dostępne są na stronie internetowej Uczelni.

2) W ramach międzynarodowych kontaktów dydaktycznych Katedra Architektury Krajobrazu i Agroturystyki podjęła współpracę i została członkiem European Council of Landscape Architecture Schools (ECLAS). Organizacja ta powstała w 1991 r. i skupia europejskie szkoły wyższe kształcące studentów kierunku architektura krajobrazu. Głównymi celami ECLAS'u są: podniesienie jakości i standardów kształcenia w zakresie architektury krajobrazu poprzez wymianę doświadczeń między szkołami, wykładowcami i studentami, promocja kierunku w środowisku pozaakademickim, otwarcie na współpracę z firmami. Inny zaś program edukacyjny LE NOTRE (Thematic Network Project in Landscape Architecture) to sieć tematyczna uwzględniająca wymianę doświadczeń i współpracę w zakresie edukacji studentów kierunku „architektura krajobrazu”, tworzeniu metod edukacyjnych i sposobów nauczania oraz rozwoju kadry dydaktycznej wyższych szkół w Europie (ponad 200 uczelni europejskich). Jednym z zadań jest opracowanie nowych metod nauczania, spotkania

warsztatowe i szkolenia merytoryczne w zakresie projektowania obiektów architektury krajobrazu. Niezwykle istotne jest również nawiązanie dialogu pomiędzy „nauką” a „praktyką”, czyli jednostkami naukowymi i edukacyjnymi, a firmami zajmującymi projektowaniem obiektów architektury krajobrazu oraz organizacjami i jednostkami administracji publicznej. W ramach projektu funkcjonuje platforma internetowa, za pośrednictwem, której uczelnie współpracują ze sobą, poprzez nawiązywanie kontaktów między nauczycielami akademickimi, studentami i absolwentami. Opracowano też profil szkół uczestniczących w programie. Udział Wydziału w tych dwóch programach dydaktycznych to wielka troska o odpowiedni poziom kształcenia.

W okresie 2010-2012 odnotowano udział 3 doktorantów i 5 pracowników w ramach międzynarodowego programu "EuroBioRef" - European Multilevel Integrated Biorefinery Design for Sustainable Biomass Processing. Zaś w ramach realizacji programu "CoachBioEnergy" w latach 2009-20011 wyjechało 3 doktorantów i 3 pracowników. W zakresie pracy w programie "AGREE" - Agriculture and Energy Efficiency aktywność wykazało 5 pracowników (2011-2012). W kolejnym programie międzynarodowym "BIOPROS" - Solutions for the Safe Application of Wastewater and Sludge for High Efficient Biomass Production in Short-Rotation-Plantations uczestniczył 1 pracownik Wydziału. Należy nadmienić, iż udział pracowników we wspomnianych powyżej programach wiązał się często z kilkukrotnymi wyjazdami. Szeroki przekrój dyscyplin naukowych, reprezentowany przez wyjeżdżających pracowników w ramach programów międzynarodowych przekłada się na wsparcie naukowe i dydaktyczne kierunków studiów jakie realizuje Wydział. W tej kwestii aktywność jest bezsprzecznie godna podkreślenia, choć Wydział w samoocenie wskazuje na zbyt mały udział pracowników uczestniczących w międzynarodowych programach. Zdaniem władz Wydziału aktywizacji w tym zakresie będzie sprzyjać wdrożenie systemu motywującego pracowników oraz szerszy udział studentów i doktorantów w międzynarodowych programach badawczych i edukacyjnych. Działania w zakresie rozwoju potencjału badawczego będą zmierzały w kierunku perspektywicznego uzyskania przez Wydział statusu „jednostki badawczo-naukowej”.

W postępowaniu rekrutacyjnym na studia doktoranckie brak jest egzaminu z języka angielskiego. W ramach planu studiów doktoranckich doktoranci odbywają zajęcia z języka obcego do wyboru: niemiecki/włoski/francuski/hiszpański/rosyjski, natomiast nie ma lektoratu z języka angielskiego. Z rozmowy z doktorantami wynika, że bardzo odczuwają oni potrzebę jego wprowadzenia. W tym celu przedstawili swoje postulaty Kierownikowi Studiów Doktoranckich, który przekazał postulat Prorektorowi ds. Studenckich. Do chwili obecnej brak jest reakcji ze strony władz Uczelni.

Z inicjatywy Rektora UW-M były także prowadzone rozmowy na temat utworzenia Środowiskowego Studium Doktoranckiego w obszarze Life Science, które miało być prowadzone przy współudziale Instytutu Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności PAN oraz innych Wydziałów Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Studia te nie zostały utworzone, jednak w wyniku konsultacji do planu studiów doktoranckich zostały wprowadzone m.in. wykłady monograficzne organizowane i prowadzone przez pracowników PAN-u. Z rozmowy z doktorantami oraz Kierownikiem Studiów Doktoranckich wynika, że część wykładów prowadzona jest w języku angielskim.

3) Jednostki Wydziału prowadzą naukową współpracę międzynarodową z ośrodkami zagranicznymi znajdującymi się m.in. w Niemczech, Włoszech, Kanadzie, Austrii, Belgii, Norwegii, Finlandii, Danii, Czechach, Rosji, Litwie, Ukrainie i Białorusi. Innym, równie istotnym wyznacznikiem aktywności międzynarodowej Wydziału, oprócz realizowanych wspólnych projektów badawczych czy też udziału w licznych konferencjach międzynarodowych, jest zapewne także uczestnictwo pracowników Wydziału w pracach grup

roboczych CWG, SCAR „Climate&Agriculture” oraz „Agriculture&Energy”, mających na celu wypracowanie wniosków dla Komisji Europejskiej dotyczących przyszłościowych badań w tym zakresie.

Poza współpracą z zagranicznymi ośrodkami naukowymi na wizytowanym Wydziale istnieje także możliwość udziału w Programie MostAR, adresowanym do studentów, którzy część studiów chcą realizować poza macierzystą uczelnią. Program ten obejmuje wszystkie kierunki studiów jakie realizuje Uczelnia. W okresie 2012/2013 troje studentów wyjechało na studia na Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu. Oprócz możliwości studiowania w Poznaniu istnieje także możliwość realizacji części studiów w 8 ośrodkach akademickich w Polsce. Możliwość studiowania tego samego kierunku ale na innej uczelni to doskonałe doświadczenie dla studentów - nie tylko w zakresie dydaktyki ale i nauki. Godnym zauważenia jest również organizacja w roku 2008, 2009 i 2011 obozów studenckich Koła Naukowego Gleboznawczo-Geologicznego na Ukrainie.

Warto także nadmienić, iż w oparciu o informacje uzyskane w czasie trwania wyjazdów oraz zapotrzebowania ze strony studentów obcokrajowców – uczestników wymiany w ramach programu ERASMUS, opracowano ścieżkę programową dla studentów I^o kierunku „architektura krajobrazu” – Summer International Semester. Proponowane zajęcia były wcześniej realizowane w ramach zajęć indywidualnych przez nauczycieli akademickich, którzy w swoim dorobku dydaktycznym legitymowali się uczestnictwem i doświadczeniem metodycznym zdobytym podczas pobytu w ośrodkach zagranicznych (opracowane sylabusy planowanych w semestrze letnim 2013-2014 przedmiotów w języku obcym zamieszczono w załączniku V3.2 Raportu Samooceny). Wymieniono tam szerokie spektrum przedmiotów takich jak: „rośliny uprawne w krajobrazie”, „projektowanie zieleni w środowisku wiejskim”, „systemy informacji przestrzennej”, „historia sztuki ogrodowej”, „komunikacja wizualna dla architektów krajobrazu”, „zwierzęta w ekosystemach”, „seminarium terenowe”, „grafika inżynierska 2D/3D” oraz „krajobraz Polski”. Tego typu przedsięwzięcie - to bezsprzecznie efekt wieloletnich doświadczeń z wymian międzynarodowych kadry Wydziału. Jednocześnie Wydział – jako jedną ze słabych stron wymienia zbyt wąską ofertę edukacyjną w języku angielskim, nad czym zapewne jednostka będzie pracować.

Poszczególne jednostki organizacyjne WKŚiR aktywnie współpracują nie tylko z innymi jednostkami UW-M ale przede wszystkim z ośrodkami akademickimi poza Uczelnią macierzystą (Załącznik I.5 Raportu Samooceny). Współpraca ta ma znaczący wpływ nie tylko na działalność naukowo-badawczą (przejawiającą się m.in. w zakresie realizacji wspólnych badań, projektów badawczych, publikacji, wykonywania recenzji rozpraw doktorskich i habilitacyjnych oraz artykułów naukowych czy realizacji przewodów doktorskich poza jednostką macierzystą) ale również na ulepszanie procesu dydaktycznego – m.in. poprzez wymianę doświadczeń dydaktycznych, współpracę korespondującą z zakresem specjalności na określonych kierunkach studiów. Spośród ośrodków akademickich współpracujących z ocenianym Wydziałem wymienia się m.in.: ASP w Krakowie, Politechnika Krakowska, SGGW w Warszawie, UM w Gdańsku i Warszawie, UMK w Toruniu, UP w Poznaniu i Wrocławiu, UTP w Bydgoszczy, Uniwersytet Zielonogórski, WSA w Łomży, ZPUT w Szczecinie, UR w Krakowie. Należy podkreślić, iż współpraca ta jest istotną pomocą w doskonaleniu zarówno nauki jak i poziomu kształcenia w reprezentowanych przez Wydział dziedzinach i dyscyplinach naukowych.

Wydział może także poszczycić się udokumentowaną współpracą z ośrodkami akademickimi mieszczącymi się poza granicami kraju, które pełnią znaczącą rolę w opracowywaniu nowych, często oryginalnych metod nauczania studentów i podnoszeniu standardów kształcenia dzięki m.in. organizacji wspólnych warsztatów i wystaw czy też poprawie jakości realizowanych badań naukowych i wymianę doświadczeń w tym zakresie. Tego typu współpraca może także pomóc w przygotowaniu studentów do współpracy z

firmami zagranicznymi i zdobycie umiejętności realizacji zajęć dydaktycznych w grupach międzynarodowych. Na liście zagranicznych ośrodków akademickich, z którym współpracuje Wydział są m.in. Edinburgh College of Art, Uniwersytet w Getyndze, Uniwersytet w Kownie, Wyższa Szkoła w Neubrandenburgu oraz Uniwersytet Technologiczny w Brnie.

4) Interesariusze zewnętrzni mają swoje przedstawicielstwo w postaci Społecznej Rady Konsultacyjnej powołanej Uchwałą nr 437 Rady Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa UW-M z dnia 15 września 2011 roku. W pierwotnym składzie Rady Konsultacyjnej znalazło się 8 osób reprezentujących różnorodne urzędy administracji państwowej i podmioty z otoczenia społeczno-gospodarczego Uczelni. Uchwałą nr 449 z dnia 20 października 2011 roku Rada Wydziału KŚiR poszerzyła skład Społecznej Rady Konsultacyjnej o kolejnych czterech nowych członków. Skład Społecznej Rady Konsultacyjnej jest wynikiem wieloletniej współpracy merytorycznej, instytucjonalnej i organizacyjnej z różnorodnymi środowiskami i urzędami. Zwraca uwagę różnorodność środowisk, uczestnictwo osób zajmujących kluczowe funkcje państwowe oraz samorządowe, udział osób zajmujących się bezpośrednio praktyką i produkcją. Członkowie Rady reprezentują więc szeroki profil środowisk społeczno-gospodarczych, głównie, lecz nie wyłącznie, o charakterze regionalnym. Do zadań Rady należy między innymi opiniowanie programów studiów i zakresu treści przedmiotów poszczególnych kierunków a także wspomaganie realizacji praktyk studenckich. Liczny udział interesariuszy zewnętrznych w spotkaniu z komisją akredytacyjną i toczona w trakcie tego spotkania żywa dyskusja potwierdziły szeroki zakres współpracy Wydziału KŚiR z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Wypowiedzi wskazały, iż wzajemna wymiana informacji prowadzona zarówno w trakcie spotkań Społecznej Rady Konsultacyjnej a także w innych bezpośrednich formach i podejmowane działania (przede wszystkim w zakresie praktyk i ukierunkowanych prac dyplomowych) mają istotny wpływ na osiągnięte efekty kształcenia co przejawia się w odpowiednim dla pracodawców poziomie uzyskiwanej w czasie studiów wiedzy i uzyskiwanych umiejętności. Ponad 60-letnie istnienie w regionie Wydziału obecnie noszącego nazwę Kształtowania Środowiska i Rolnictwa spowodowało, iż jest silnie w nim zakorzeniony poprzez swoich absolwentów pełniących dziś ważne funkcje gospodarcze, urzędowe czy polityczne, prowadzących ważne i wiodące zakłady pracy oraz gospodarstwa. Sprzyja efektywnej współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym i sprawia, że głos interesariuszy zewnętrznych w sprawie efektów kształcenia jest głosem liczącym się.

Działalność Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa na rzecz regionu i otoczenia społeczno-gospodarczego odbywa się w wielu obszarach. Prowadzona jest współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami pozarządowymi (NGO) w zakresie praktycznego wykorzystania wyników badań prowadzonych przez dyplomantów. Prowadzone pod kierunkiem wydziałowej kadry dydaktycznej prace dyplomowe dotyczą rewitalizacji miejscowości, obiektów, parków itp., inwentaryzacji przyrodniczo-kulturowej miejscowości i gmin, diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej gmin. Ze strony jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych istnieje rosnące zapotrzebowanie na tego typu opracowania. Wydział prowadzi w regionie działalność edukacyjno-popularyzatorską poprzez warsztaty, kursy i wykłady pozaakademickie dla instytucji samorządowych z zakresu planowania terenów zieleni, estetyzacji przestrzeni, turystyki wiejskiej. Prowadzi warsztaty dotyczące budowy lokalnych strategii rozwoju. Efektem tych działań jest popularyzowanie wiedzy, promowanie walorów krajobrazu Warmii i Mazur, poprawienie estetyki przestrzeni, wspólne inicjatywy i projekty. W ramach współpracy ze Związkiem Gmin Warmińsko-Mazurskich i Związkiem Stowarzyszeń na Rzecz Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w Węgorzewie realizowane są projekty, szkolenia i warsztaty dla samorządowców, mieszkańców, uczniów szkół

ponadgimnazjalnych. Popularyzowaniu wiedzy na temat ochrony i zachowania, kształtowania przestrzeni oraz rozwoju turystyki poprzez edukację mieszkańców i przedsiębiorców w regionie służą kursy, szkolenia i prelekcje prowadzone przez pracowników Wydziału z zakresu planowania terenów zieleni i turystyki wiejskiej. Szkoleniami objęto społeczności wielu gmin. Podejmowane działania służą promocji Wydziału jako źródła informacji i wiedzy.

Przy realizacji projektów dotyczących rewitalizacji przestrzeni publicznej Wydział prowadzi współpracę z regionalnymi instytucjami i organizacjami. Realizacja zadań projektowych przyczynia się do poszerzania kompetencji pracowników Wydziału. W ramach zadań Regionalnej Rady Ochrony Przyrody powstają, z udziałem pracowników Wydziału, działania na rzecz ochrony przyrody i krajobrazu opracowania w zakresie powoływania nowych rezerwatów przyrody, inwentaryzacji przyrodniczych, waloryzacji krajobrazowych. W ramach zadań Wojewódzkiej Rady Ochrony Zabytków są prowadzone działania na rzecz ochrony zabytków na terenie województwa. W zakresie organizacji zajęć terenowych dla studentów kierunku architektura krajobrazu jest prowadzona współpraca z instytucjami samorządowymi, kultury i oświaty w regionie. Z podmiotami gospodarczymi działającymi na terenie Warmii i Mazur współpraca odbywa się w zakresie realizacji projektów zagospodarowania przestrzeni, realizacji projektów i koncepcji z zakresu zagospodarowania terenów zieleni oraz realizacji seminariów, staży i prac dyplomowych w oparciu o zaplecze współpracujących firm oraz dane pozyskiwane w tych przedsiębiorstwach Wydział szeroko współpracuje także z ośrodkami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

Zarówno analiza dokumentów jak też spotkania z interesariuszami zewnętrznymi jak i innymi grupami interesariuszy potwierdzają zawartą w raporcie samooceny tezę, iż analizując zakres współpracy interesariuszy zewnętrznych „w procesie kształtowania oferty edukacyjnej jednostki i tworzenia wysokiej jakości kształcenia” należy zauważyć, że dzięki rozległym kontaktom i szerokiej współpracy Wydział należy do grona wyróżniających się jednostek w UWM w zakresie nakładów na badania, liczby zgłoszonych do Urzędu Patentowego RP wynalazków i wzorów użytkowych oraz współpracy z podmiotami gospodarczymi.”

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego ² w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Wydział w sposób zaangażowany i na dobrym poziomie zapewnia udział studentów, doktorantów i pracowników w realizacji programów międzynarodowych w ramach obszaru kształcenia w zakresie nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych – obejmującego dziedzinę nauki rolnicze w dyscyplinach ochrona i kształtowanie środowiska, ogrodnictwo i agronomia co jest spójne z realizowanymi kierunkami studiów.

2) Działania służące internacjonalizacji procesu kształcenia opierają się na różnego typu programach edukacyjnych dla studentów i doktorantów oraz na realizacji wykładów poza granicami kraju. W rezultacie tej aktywności następuje wyraźne nawiązywanie dialogu pomiędzy nauką i dydaktyką; widoczne jest to w efektach kształcenia na wszystkich prowadzonych kierunkach studiów. Doświadczenia zdobyte w procesie internacjonalizacji kształcenia w istotny sposób pozwalają na osiąganie konkretnych, oczekiwanych efektów kształcenia. Aktywność w zakresie wymiany międzynarodowej na ocenianym Wydziale wydaje się być istotnym czynnikiem pozytywnie wpływającym na jakość kształcenia.

3). Poszczególne jednostki Wydziału współpracują z ważnymi ośrodkami akademickimi w kraju i za granicą. Potrafią przy tym wyraźnie sprecyzować cele służące tej współpracy i konkretne rezultaty, przekładające się w efekcie na jakość kształcenia i pozycję naukowo-badawczą. Szerokie spektrum działalności jednostek akademickich, z którym współpracuje Wydział służy rozwojowi realizowanych na nim kierunków studiów. Przekłada się to także

na tworzenie międzynarodowych relacji partnerskich zarówno w sferze kształcenia jak i ważnych przedsięwzięć badawczych.

4) Przy Wydziale działa Społeczna Rada Konsultacyjna, w skład której wchodzi przedstawiciele reprezentujący różnorodne urzędy administracji państwowej i podmioty z otoczenia społeczno-gospodarczego Uczelni. Do zadań Rady należy między innymi opiniowanie programów studiów i zakresu treści przedmiotów poszczególnych kierunków a także wspomaganie realizacji praktyk studenckich. Jej działalność należy ocenić bardzo wysoko. Należy także podkreślić, że działalność Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa na rzecz regionu i otoczenia społeczno-gospodarczego odbywa się w wielu obszarach. Prowadzona jest współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami pozarządowymi (NGO) w zakresie praktycznego wykorzystania wyników badań prowadzonych przez dyplomantów.

7. Wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne zapewniane przez jednostkę studentom i doktorantom w procesie uzyskiwania efektów uczenia się

1) Z opinii doktorantów wynika, że od momentu rozpoczęcia studiów doktoranckich aż do ich ukończenia są oni otaczani odpowiednią do ich potrzeb opieką naukową i dydaktyczną. Opiekun naukowy powoływany jest na I roku studiów doktoranckich i ma pod swoją opieką maksymalnie 2 doktorantów.

Wymiar praktyk dydaktycznych realizowanych przez doktorantów jest zgodny z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa. Doktoranci otrzymujący stypendium doktoranckie mają obowiązek przeprowadzenia 90 godzin dydaktycznych w każdym roku akademickim. Doktoranci, którzy nie otrzymują stypendium doktoranckiego mają w obowiązku realizować zajęcia ze studentami w wymiarze 10 godzin rocznie, zaś w formie uczestniczenia w ich prowadzeniu - w wymiarze 80 godzin dydaktycznych. Uczestnik studiów doktoranckich, który jest jednocześnie zatrudniony w charakterze nauczyciela akademickiego prowadzącego zajęcia dydaktyczne w uczelni w ramach obowiązków wynikających ze stosunku pracy, jest zwolniony z odbywania powyższych praktyk.

Opiekę merytoryczną i organizacyjną nad prowadzonymi zajęciami sprawuje opiekun naukowy/promotor. Z rozmowy z Kierownikiem Studiów Doktoranckich wynika, że doktoranci początkowo współuczestniczą w prowadzeniu zajęć, następnie przygotowują konspekty, by na ich podstawie prowadzić zajęcia samodzielnie. Z rozmowy z doktorantami wynika, że mają oni nieograniczony dostęp do potrzebnych im pomocy dydaktycznych, jednak część z nich nie prowadzi zajęć w zakresie zgodnym z dziedziną własnej specjalizacji i zainteresowań naukowych. W trakcie rozmowy nieznaczna część doktorantów zgłosiła także, że prowadzi zajęcia dydaktyczne w większym wymiarze godzin niż wynika to z programu studiów doktoranckich. W takim przypadku podpisywana jest z nimi odrębna umowa i za przepracowane dodatkowe godziny dydaktyczne otrzymują odpowiednie wynagrodzenie.

Udział doktorantów w konferencjach krajowych i zagranicznych oraz koszty publikacji naukowych pokrywane są z grantów, projektów badawczych lub dotacji statutowych. W przypadku, gdy doktorant nie jest uczestnikiem żadnego z powyższych, to wówczas może się starać o finansowanie u Rektora. Z rozmowy z doktorantami wynika, że nie zdarzyła się sytuacja, w której powyższe koszty musieliby pokrywać z własnych funduszy.

Doktoranci WKŚiR mogą ubiegać się o przyznanie stypendium doktoranckiego. W bieżącym roku akademickim stypendium doktoranckie na Wydziale pobiera 52 uczestników studiów doktoranckich. Stypendium to jest przyznawane w wysokości 1131,00 zł i jest zgodne z art. 200 ust. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, ze zm.) oraz Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa

Wyższego z dnia 5 października 2011 r. „*W sprawie warunków wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą dla pracowników zatrudnionych w uczelni publicznej*” (Dz. U. Nr 243 poz. 1447). Decyzje w sprawie przyznania stypendium doktoranckiego podejmowane są w sposób zgodny z przepisami Kodeksu Postępowania Administracyjnego.

Na mocy Zarządzenia nr 15/2012 Rektora Uniwersytetu Warmińsko- Mazurskiego w Olsztynie z dnia 30 marca 2012 r. „*W sprawie regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania zwiększenia stypendium doktoranckiego z dotacji projakościowej uczestnikom stacjonarnych studiów doktoranckich Uniwersytetu Warmińsko- Mazurskiego w Olsztynie*” oraz Zarządzenia nr 47/2012 z dnia 22 czerwca 2012 r., zmieniającego ww. zarządzenie doktoranci mogą także ubiegać się o zwiększenie stypendium doktoranckiego. Z rozmowy z nimi wynika, że została utworzona lista rankingowa doktorantów, którym przysługuje zwiększenie stypendium doktoranckiego w b.r. akademickim i którym wypłacono stypendia.

Zasady przyznawania świadczeń z Funduszu Pomocy Materialnej (FPM) reguluje Zarządzenie nr 59/2011 Rektora z dnia 23 września 2011 r. „*W sprawie regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla doktorantów Uniwersytetu Warmińsko- Mazurskiego w Olsztynie*” oraz Zarządzenie nr 76/2011 z dnia 24 listopada 2011 r. w sprawie zmiany ww. zarządzenia. Doktoranci mogą ubiegać się o następujące świadczenia: stypendium socjalne, stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych, stypendium dla najlepszych doktorantów oraz zapomogi.

Większość składu Wydziałowej Komisji Stypendialnej na studiach doktoranckich realizowanych na Wydziale Kształtowania Środowiska i Rolnictwa w roku akademickim 2012/2013 stanowią doktoranci, co jest zgodne z art. 177 Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o Szkolnictwie Wyższym. Wizytowana jednostka nie przedstawiła składu Uczelnianej Odwoławczej Komisji Stypendialnej dla Doktorantów na b.r. akademicki (jedynie na rok akademicki 2011/2012; z dokumentów tych wynika, że w poprzednim roku akademickim skład w.w. Komisji był zgodny z art. 177 Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o Szkolnictwie Wyższym). Decyzje o przyznaniu/nieprzyznaniu świadczenia z FPM formułowane są w sposób zgodny z art. 107 Kodeksu Postępowania Administracyjnego. Z rozmowy z doktorantami wynika, że są oni odpowiednio informowani o możliwości korzystania z ww. świadczeń.

Należy także zauważyć, że na Uczelni Zarządzeniem nr 54/2012 Rektora UWM w Olsztynie został wprowadzony regulamin wydatkowania dotacji na zadania związane ze stwarzaniem studentom i doktorantom będącym osobami niepełnosprawnymi warunków do pełnego udziału w procesie, co jest przykładem dobrej praktyki. Aktualnie na studiach doktoranckich na Wydziale kształci się jedna osoba z lekkim stopniem niepełnosprawności.

Doktoranci mogą ubiegać się o zakwaterowanie w Uniwersyteckim Domu Rotacyjnym (UDR) na takich samych zasadach jak studenci.

2) W skład Komisji Dyscyplinarnej ds. Doktorantów na kadencję 2012-2016 wchodzi 7 członków, w tym 3 przedstawicieli doktorantów (Decyzja nr 67/2012 Rektora UWM z dnia 9 listopada 2012 r.). W skład Odwoławczej Uczelnianej Komisji Dyscyplinarnej ds. Doktorantów na kadencję 2012-2016 również wchodzi 7 członków, w tym 3 przedstawicieli doktorantów (Decyzja nr 67/2012 Rektora UWM z dnia 9 listopada 2012 r.). Na mocy Decyzji nr 69/2012 Rektora UWM zostało również powołanych dwóch Rzeczników Dyscyplinarnych ds. Doktorantów na kadencję 2012-2016.

Z rozmowy z doktorantami wynika, że sporadycznie dochodzi do sytuacji konfliktowych na linii doktorant- opiekun naukowy/promotor. Doktoranci podkreślili jednak, że zawsze konflikt jest rozwiązywany i nie ma konieczności ingerencji osób trzecich, nie

odczuwają także żadnych negatywnych skutków konfliktu ze strony swojego opiekuna naukowego/ promotora oraz innych pracowników Wydziału.

Należy jednak wspomnieć, że w wizytowanej jednostce istnieje konflikt pomiędzy Kierownikiem Studiów Doktoranckich a częścią doktorantów. Dnia 3.10.2012 r. zostało złożone pismo do Dziekana Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa UW-M w Olsztynie, w którym przedstawiono wyniki tajnego głosowania dotyczącego kandydatury obecnego Kierownika Studiów Doktoranckich. Według pisma, za osobą obecnego Kierownika Studiów Doktoranckich było 21 osób, przeciw 28 osób zaś 2 osoby wstrzymały się od głosu. Pomimo to Dziekan powołał do pełnienia funkcji Kierownika Studiów Doktoranckich osobę, przeciwko kandydaturze której wypowiedziała się większość głosujących doktorantów. Jednocześnie, tego samego dnia, przewodnicząca Rady Samorządu Doktorantów „z powodów zdrowotnych” złożyła na piśmie rezygnację z funkcji w trybie natychmiastowym. W tej sytuacji należy zalecić, by władze Wydziału podjęły dialog z doktorantami w tej kwestii i doprowadziły do wyjaśnienia sytuacji i w efekcie – do zażegnania zaistniałego konfliktu.

3) Na podstawie protokołu z dnia 10.10.2012 r. z zebrania doktorantów WKŚiR wynika, że zostali oni poinformowani przez Kierownika Studiów Doktoranckich o aktach prawnych dotyczących studiów doktoranckich oraz obowiązującym od 1 października br. Regulaminie Studiów Doktoranckich. Analiza działalności Wydziałowej Rady Doktorantów oraz rozmowy z przedstawicielami tej grupy interesariusz wewnątrznych pozwala stwierdzić, że sumiennie wykonują należące do nich obowiązki. Z rozmowy przedstawicielami Samorządu Doktorantów wynika, że mieli istotny wpływ na prace Wydziałowej Komisji Stypendialnej.

Działalność Samorządu Doktorantów przejawia się w delegowaniu przedstawicieli do Samorządu Doktorantów UW-M oraz przedstawicieli do Wydziałowej Komisji Doktoranckiej (opiniującej wnioski o przyznanie stypendium doktoranckiego) oraz Wydziałowej Komisji Stypendialnej, a także obecności przedstawicieli doktorantów w organach kolegialnych (Radzie Wydziału). Jednakże liczba przedstawicieli studentów i doktorantów według przedstawionego składu osobowego Rady Wydziału na kadencję 2012-2016 nie spełnia ustawowego minimum, które wynika z art. 67 ust. 4 ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym i winno wynosić co najmniej 20% składu wyżej wymienionego organu kolegialnego. We wspomnianej liście przedstawiciele studentów i doktorantów liczą 18,49 % statutowego składu. Wydział powinien więc zapewnić udział doktorantów i studentów zgodny z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa.

Rada Samorządu Doktorantów UW-M w Olsztynie opiniuje na treść regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania stypendium doktoranckiego. Natomiast brak jest pisemnej opinii przedstawiciela Wydziałowego Samorządu Doktorantów na temat planu i programu studiów oraz efektów kształcenia na studiach doktoranckich. Zgodnie z art. 68, pkt. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o Szkolnictwie Wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, ze zm..) plan i program studiów doktoranckich powinien być uchwalony przez radę podstawowej jednostki organizacyjnej po zasięgnięciu opinii właściwego organu samorządu doktorantów.

Wydziałowy Samorząd Doktorantów nie ma przyznawanego osobnego budżetu ze środków ogólnouczelnianych. Jednak z rozmowy z przedstawicielami Wydziałowego Samorządu Doktorantów wynika, że dotychczas środki finansowe nie były im potrzebne, a gdyby zaistniała taka konieczność, mogą wnioskować o fundusze do Rektora. Jako przykład dobrej praktyki należy podać fakt, że przedstawiciel doktorantów w roku akademickim 2012/2013 został powołany do Komisji Rekrutacyjnej do naboru kandydatów na stacjonarne studia doktoranckie (Uchwała nr 510 Rady Wydziału Środowiska i Rolnictwa Uniwersytetu Warmińsko- Mazurskiego w Olsztynie z dnia 22 marca 2012 r.).

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego² znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Wizytowana Jednostka zapewnia doktorantom właściwą opiekę naukową i dydaktyczną, dzięki której mają oni zapewnione dobre warunki pracy naukowej oraz dydaktycznej. Aktywność naukowa i organizacyjna doktorantów jest skutecznie wspierana przez Wydział.
- 2) Rozwiązywanie sytuacji konfliktowych na studiach doktoranckich nie funkcjonuje w sposób prawidłowy, co świadczy o niepoprawnym funkcjonowaniu WSZJK w tym obszarze. Zaleca się więc wprowadzenie jasno sformułowanych reguł postępowania w takich sytuacjach, które pozwoliłyby na rozwiązywanie pojawiających się konfliktów.
- 3) Wydział stwarza dobre warunki do rozwoju samorządności doktorantów. Przedstawiciele Wydziałowego Samorządu Doktorantów sumiennie wykonują należące do nich obowiązki.

8. System wewnętrznych przepisów prawnych normujących proces zapewnienia jakości kształcenia, jego spójność i zgodność z przepisami powszechnie obowiązującymi

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie w celu stałego podnoszenia jakości kształcenia jako czynnika warunkującego dalszy rozwój wprowadził Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia (WSZJK) Uchwałą Senatu nr 355 z dn. 26.02.2010 r. Zasady funkcjonowania WSZJK zostały określone Zarządzeniem Rektora nr 10/2010 z dn. 26.02.2010 r., natomiast Uchwałą Rady Wydziału nr 56 z dn. 15.12.2005 r. przyjęto stanowiska dotyczące podnoszenia jakości kształcenia i rozwoju kadr. Opis WSZJK wraz z określeniem procedur zawiera księga jakości.

W ramach działania WSZJK określona została struktura organizacyjna, a także podjęto następujące działania:

- powołanie Uczelnianego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia (zatwierdzenie składu osobowego z przedstawicielami studentów i doktorantów: Zarządzenie Rektora nr 54 z dn. 07.07.2010 r., wraz z określeniem jego zakresu kompetencji: Zarządzenie Rektora nr 10/2010 z dn. 26.02.2010 r.);
- powołanie przez Dziekana Wydziałowego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia (Uchwała Rady Wydziału nr 9 z dnia 20.09.2012 r., określenie składu osobowego wraz z reprezentantem studentów i doktorantów). Spotkania Wydziałowego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia są protokołowane, prowadzona jest również kompletna dokumentacja. Sugeruje się sporządzanie listy obecności z podpisami osób obecnych na poszczególnych posiedzeniach, które umożliwią dokonanie oceny aktywności członków Zespołu.

Kompetencje Uczelnianego oraz Wydziałowego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia zostały określone w Zarządzeniu Rektora nr 10/2010 z dn. 26.02.2010 r.

Stwierdza się, iż struktura podejmowanych decyzji w zarządzaniu jakością (stosownie do przydzielonych kompetencji) zarówno na poziomie centralnym, jak i wydziałowym jest przejrzysta. W w/w strukturze ujęto studentów, doktorantów oraz interesariuszy zewnętrznych, zwraca się jednak uwagę, iż w ramach powyższej struktury wpływ na podejmowane decyzje dotyczące jakości kształcenia jest ograniczony. Dokonując oceny efektów działania powyższych Zespołów można stwierdzić, iż dotychczas wywiązują się z obowiązków wynikających z przydzielonych zadań. Ponadto efektem prac nad formalizacją procesu zapewnienia jakości kształcenia jest regulacja kwestii dotyczących jakości kształcenia, a zatem:

- w ramach skonkretyzowanych obszarów działania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, dąży się do doskonalenia aspektów obejmujących organizację oraz obsługę procesu kształcenia poprzez:

- **ocenę i weryfikację programów kształcenia** tj. okresowe przeglądy dokonywane przez Podkomisje poszczególnych kierunków studiów prowadzonych na Wydziale w ramach Komisji Dydaktycznej, opracowanie oraz analizowanie planów i programów kształcenia zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji (Uchwała Senatu nr 786 z dn. 25.11.2011 r. „W sprawie ustalenia wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalania planów studiów i programów kształcenia studiów wyższych, planów i programów studiów doktoranckich, planów i programów studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających”, Zarządzenia Rektora nr 91/2011 z dn. 16.12.2011 r. „W sprawie określenia wzoru opisu przedmiotu/modułu (sylabusu) obowiązującego dla studiów wyższych”, nr 98/2011 z dn. 30.12.2011 r. „W sprawie określenia wzoru opisu przedmiotu/modułu (sylabusu) obowiązującego dla studiów trzeciego stopnia w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie” oraz nr 99/2011 „W sprawie określenia wzoru opisu przedmiotu/modułu (sylabusu) obowiązującego dla studiów podyplomowych”, Uchwałą Rady Wydziału nr 491 z dn. 23.02.2012 r. uchwalono plany studiów i programy kształcenia dla kierunku „architektura krajobrazu”, nr 492 dla kierunku „leśnictwo”, nr 493 dla „ochrony środowiska”, nr 494 dla kierunku „ogrodnictwo”, nr 495 dla kierunku „rolnictwo”, Uchwałą Rady Wydziału nr 506 z dn. 22.03.2012 r. uchwalono efekty kształcenia dla powyższych kierunków studiów, dostosowane zostały także programy studiów III stopnia: Uchwała Rady Wydziału nr 431 z dn. 16.06.2011 r. „W sprawie uchwalenia planów i programów na studiach doktoranckich w zakresie dyscypliny agronomia”, nr 432 w zakresie dyscypliny kształtowanie środowiska, Uchwała Rady Wydziału nr 519 z dn. 19.04.2012 r. dotycząca przyjęcia planów i programów studiów oraz efektów kształcenia na studiach doktoranckich, a także studia podyplomowe Uchwała Rady Wydziału nr 36 z dn. 18.09.2012 r. dotycząca przyjęcia planów i programów studiów oraz efektów kształcenia na studiach podyplomowych z zakresu „Produkcja rolnicza i ogrodnicza”;
- **ocenę i weryfikację efektów kształcenia** poprzez badanie jakości prac dyplomowych, a także obowiązek sprawdzenia programem antyplagiatowym: Zarządzenie Rektora nr 25/2012 z dn. 19.04.2012 r. „W sprawie procedury antyplagiatowej do weryfikacji samodzielności prac dyplomowych studentów i ich adekwatności do programu kształcenia”, analizę egzaminów dyplomowych pod kątem przygotowywania się do nich zgodnie z zaleceniami i procedurami określonymi w Regulaminie Studiów;
- **ocenę warunków i jakości prowadzenia zajęć dydaktycznych** poprzez hospitacje. Na podstawie protokołów z hospitacji zatwierdzonych przez kierownika jednostki wraz ze szczegółowymi wskazaniem merytorycznymi, co do sposobu, formy i treści prowadzonych zajęć można stwierdzić stosowanie w/w procedury;
- **zapewnienie odpowiednich warunków socjalno-bytowych studentów** poprzez wprowadzenie Regulaminu przyznawania pomocy materialnej studentom Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (Zarządzenie Rektora nr 60/2011 z dn. 23.09.2011 r. z późn. zm.), oraz doktorantom (Zarządzenie Rektora nr 59/2011 z dn. 23.09.2011 r. z późn. zm.);
- **troskę o jakość obsługi administracyjnej studentów** poprzez stworzenie warunków do uczestniczenia w procesie kształcenia osobom niepełnosprawnym (Zarządzenie Rektora nr 54/2012 z dn. 27.07.2012 r. „W sprawie Regulaminu wydatkowania dotacji na zadania związane ze stwarzaniem studentom i doktorantom będącym osobami niepełnosprawnymi warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia na

Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie”), w tym powołanie Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych, wprowadzenie Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Studiów „USOS” wraz z modulem raportowania danych zawartych w systemie.

- wskazano odpowiednie narzędzia służące realizacji zakładanych celów w postaci ocen oraz badań prowadzonych w formie ankiet ogólnouniwersyteckich i wydziałowych wśród studentów i absolwentów, nauczycieli akademickich, pracowników obsługujących proces kształcenia w ramach których można wyróżnić:

- **badania wśród studentów** przeprowadzane w formie ankiet dotyczących oceny zajęć, których celem jest podnoszenie jakości zajęć dydaktycznych prowadzonych przez nauczycieli akademickich oraz realizowanie polityki kadrowej Uniwersytetu. Wyniki z ocen są opracowywane w postaci „Zestawienia ocen nauczycieli akademickich na podstawie badań ankietowych”. Ostatnie badanie zostało przeprowadzone na początku semestru zimowego roku akademickiego 2012/2013, wyniki zostały opracowane w postaci zestawienia z dn. 09.12.2012 r. zapoznanie się z ich treścią potwierdził przewodniczący Rady Wydziałowej Samorządu Studenckiego Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa. Dotychczas uczestnicy studiów III stopnia nie zostali objęci ankietyzacją w ramach której mieliby możliwość dokonania oceny zajęć lub osób je prowadzących;
- **badania wśród absolwentów** dotyczące ich kariery zawodowej. Z otrzymanych informacji wynika, iż na obecnym etapie uruchomiono platformę do przeprowadzania badania losów absolwentów w systemie USOS (aplikacja umożliwia gromadzenie bazy e-mailowej adresów studentów/absolwentów), przeprowadzono pierwszą edycję powyższego badania, kolejne będą uruchamiane sukcesywnie w przedziałach czasowych: po 6-miesiącach, po 3 oraz po 5-latach. Techniczna strona przeprowadzenia badania należy do kompetencji Biura Informatycznej Obsługi Studentów, natomiast merytoryczna do Biura ds. Kształcenia zgodnie z zapisem par. 26 ust. 2 pkt. 9 Regulaminu Organizacyjnego Administracji UW-M w Olsztynie zatwierdzonego Zarządzeniem Rektora nr 83/2010 z dn. 15.11.2010 r. z późn. zm.
- **ocena pracowników naukowo-dydaktycznych** odbywa się przez Komisję ds. Oceny Nauczycieli Akademickich (powołana Uchwałą Rady Wydziału nr 9 z dn. 20.09.2012 r.) zgodnie z zapisami Statutu Uczelni. Podstawę oceny nauczyciela akademickiego stanowi jego dorobek naukowo-badawczy, dydaktyczny i organizacyjny, przy czym elementem oceny dotyczącej wypełniania przez nauczyciela akademickiego obowiązków dydaktycznych jest opinia studentów wyrażona w anonimowych ankietach. Kryteria oceny zostały określone w Uchwale Rady Wydziału nr 40 z dn. 18.10.2012 r. Występuje przepływ informacji zwrotnej do osób biorących udział w badaniu, wykorzystuje się je w procesie decyzyjnym o jakości kształcenia, a także w realizacji polityki kadrowej;
W celu zaktywizowania rozwoju badań naukowych w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie Zarządzeniem Rektora nr 12 z dn. 19.05.2008 r. zostały określone zasady przeprowadzania rankingów osiągnięć naukowych pracowników, natomiast na mocy Uchwały Senatu nr 294 z dn. 09.05.2008 r. osiągnięcia w działalności naukowo-badawczej podlegają wyróżnieniom. Kwestie dotyczące warunków zatrudniania nauczycieli akademickich w jednostkach organizacyjnych Wydziału, w tym spełnienia poszczególnych kryteriów zostały określone Uchwałą Rady Wydziału nr 146 z dn. 13.04.2006 r.
- **ocena pracowników nie będących nauczycielami akademickimi** - z otrzymanych informacji wynika, iż pozostali pracownicy, nie będący nauczycielami nie podlegają ocenie, w tym ocenie nie podlegają także pracownicy Dziekanatu, poza sporadycznie organizowanym w Uczelni konkursem na najlepszego dziekanat.

W ramach współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym rynkiem pracy, oraz jej wpływem na decyzje w zakresie zapewniania jakości kształcenia oraz konstruowania programów kształcenia, na Wydziale Kształtowania Środowiska i Rolnictwa funkcjonuje Społeczna Rada Konsultacyjna powołana Uchwałą Rady Wydziału nr 437 z dn. 15.09.2011 r. oraz nr 449 z dn. 20.10.2011 r. w sprawie uzupełnienia jej składu. Kompetencje Rady określone zostały na posiedzeniu Rady Wydziału - protokół nr 7/2011 z dn. 15.09.2011 r., do których należą m.in. opiniowanie planów i programów studiów, wskazanie priorytetowych kierunków w zakresie zajęć praktycznych i praktyk studenckich, wskazanie możliwości wykorzystania wyników badań naukowych w procesie dydaktycznym i w praktyce.

Określono cele związane z doskonaleniem jakości kształcenia na Wydziale Kształtowania Środowiska i Rolnictwa w strategii rozwoju realizowanej przez jednostkę, którą założono do roku 2020 (Uchwała Rady Wydziału nr 422 z dn. 16.06.2011 r.). Z analizy dokumentu wynika, iż planuje się podejmowanie intensywnych działań w zakresie prowadzonej polityki jakości poprzez ciągły rozwój odpowiedniej bazy dydaktycznej, dostosowywanie programów kształcenia do aktualnych wymagań, rozwój badań naukowych, prowadzenie odpowiedniej polityki kadrowej.

Zasady monitorowania jakości procesu dydaktycznego, w tym tryby postępowania w zakresie: *doboru i zapewnienia jakości kadry dydaktycznej, przygotowywania kryteriów kwalifikacyjnych i ustalania limitów przyjęć na studia, opracowywania, monitorowania i aktualizacji planów studiów i programów kształcenia, dokumentacji przebiegu studiów, rekrutacji studentów w ramach programów wymiany, korzystania z zasobów do nauki oraz środków wsparcia dla studentów, przygotowania i wykonania pracy dyplomowej oraz złożenia egzaminu dyplomowego, oceniania studentów, funkcjonowania systemu informatycznego i publikowania informacji* zostały opracowane przez Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia i zatwierdzone przez Przewodniczącego Zespołu w dn. 21.01.2010 r., w których określono cel monitorowania procesu dydaktycznego, osoby odpowiedzialne, wyniki stosowanych narzędzi (w par. 10 przedstawiono procedurę przeprowadzania hospitacji na Wydziale wraz z podejmowaniem działań doskonalących w formie rozmowy).

Tematyka zapewniania jakości kształcenia na Wydziale jest przedmiotem obrad Rady Wydziału - protokół nr 1/2010 z posiedzenia w dn. 21.01.2010 r., omówienie wyników ankietyzacji studentów - protokół nr 1/2009 z posiedzenia z dn. 15.01.2009 r., wyniki oceny nauczycieli akademickich z ankiet studenckich oraz hospitacji zajęć dydaktycznych - protokół nr 6/2008 z dn. 17.04.2008 r.

W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdza się, iż wewnętrzne akty prawne regulują kwestie zapewniania jakości kształcenia w obszarach działania WSZJK, w tym określają wykorzystywanie stosownych narzędzi do przeprowadzania badań, wspomagają Uczelnię oraz Wydział w realizacji celów jakościowych, ułatwiają współpracę oraz realizowanie polityki jakościowej. Ponadto są spójne i zgodne z powszechnie obowiązującymi przepisami, jednak konieczne jest zwrócenie szczególnej uwagi na objęcie procedurami WSZJK studiów III stopnia oraz studiów podyplomowych w większym zakresie niż dotychczas (ankietyzacja, wpływ na proces kształcenia), gdyż stosownie do założeń wewnętrzny system powinien działać w ujęciu kompleksowym. Z otrzymanych informacji wynika, iż uczestnicy studiów III stopnia nie mieli wpływu na jakość kształcenia poprzez dokonywanie oceny zajęć/osób je prowadzących, konstrukcji programów kształcenia na podstawie których możliwe byłoby podejmowanie działań doskonalących oraz stwierdzenie czy działają mechanizmy wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia i czy jest on efektywny.

Dokumentacja dotycząca wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest prowadzona i udostępniana przez Rektorat, Dziekanat oraz Uczelniany i Wydziałowy

Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia, jest ona kompletna i zgodna z przepisami powszechnie obowiązującymi.

Uczelnia, w tym także Wydział zamierzają stosować się do procedur sprawdzających efektywność działania systemu i korygujących politykę zapewniania jakości kształcenia poprzez przygotowywanie raportu z ewaluacji jakości kształcenia tj. z efektów funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na Wydziale dla Dziekana i Rady Wydziału przez Wydziałowy Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz dla Rektora i Senatu przez Uczelniany Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia z działalności systemu z uwzględnieniem wdrażanych działań podnoszących jakość kształcenia.

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego² w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

W wyniku przeprowadzonej weryfikacji dokumentów stwierdza się, iż Wydział posiada wewnętrzne akty prawne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia (uchwały, decyzje, zarządzenia), dotyczące dokonywanych analiz i podejmowanych działań odnoszących się do poszczególnych czynników mających wpływ na jakość kształcenia oraz doskonalenia systemu zapewnienia jakości kształcenia. W przypadku oceny spójności i kompletności prowadzonej dokumentacji zwraca się szczególną uwagę na obieg dokumentów.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny instytucjonalnej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
strategia rozwoju	X				
wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			
cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji		X			
zasoby kadrowe, materialne i finansowe		X			
prowadzenie badań naukowych		X			
współpraca krajowa i międzynarodowa		X			
system wsparcia studentów i doktorantów			X		

przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia		X			
--	--	---	--	--	--

Odniesienie się do dokonanej przez jednostkę analizy SWOT w kontekście wyników przeprowadzonej oceny wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz oceny zasobów kadrowych, materialnych, działalności naukowej i międzynarodowej, współpracy z beneficjentami procesu kształcenia.

Wydział Kształtowania Środowiska i Rolnictwa UW-M w Olsztynie ma ogromne możliwości rozwoju dzięki posiadanej wysoko wykwalifikowanej i doświadczonej oraz stale uzupełnianej kadrze nauczycieli akademickich oraz bardzo dobrej infrastrukturze dydaktycznej. Strategia Wydziału, spójna ze strategią Uczelni, tworzy właściwą wizję jego dalszego rozwoju naukowego i dydaktycznego. Na podkreślenie zasługuje znakomita współpraca Wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym i zrozumienie jej znaczenia dla absolwentów szukających swojego miejsca na rynku pracy. Silną stroną Wydziału jest też dobra współpraca z ośrodkami zagranicznymi. Analiza SWOT przedstawiona w Raporcie Samooceny wykazała, że Wydział prawidłowo identyfikuje swoje mocne i słabe strony. Doskonalenia wymaga jeszcze funkcjonowanie Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, w ramach którego brak jest precyzyjnego określenia niektórych procedur. Rozszerzenia także wymaga oferta zajęć w języku angielskim, a wobec zmniejszającej się liczby kandydatów wskazana jest także intensyfikacja działań promujących oferowane przez Wydział kierunki studiów.